

DOMOLJUB

Izbeja vsak tetrtek. Cena mu je 5 K na leto. (Za Nemčijo 6 K, za Ameriko in druge tuje države 7 K.) — Posamezne številke se prodajajo po 10 vinarjev.

Slovenskemu ljudstvu v pouk in zabavo.

Spisi in dopisi se pošiljajo: Uredništvu „Domoljuba“, Ljubljana, Kopitarjeva ulica. Narodna reklamacija in inšorati pa: Upravištvu „Domoljuba“, — Ljubljana, Kopitarjeva ulica.

Štev. 24.

V Ljubljani, dne 13. junija 1913.

Leto XXXI.

Ljubezen do slovenske domovine.

50.000 in še mnogo več je čitateljev „Domoljubovih“ in vendar malokdo premisli, kaj pomeni naslovna beseda „Domoljub“? Da osvežimo spomin, premislimo, kaj je domovina? Kdo jo ljubi? Ali je to naša dolžnost?

1. Domovina je dežela, v kateri smo bili rojeni in vzgojeni, v kateri žive naši bratje in sestre, prijatelji in sorodniki, ki govorijo z nami isti jezik, imajo taiste šege in navade; ta dežela nam daje stanovanje, živež in obleko, skrbi za našo vzgojo po naših starših, sploh za vse dušne in telesne potrebe ter nam varuje naše imetje in življenje. Nadalje je ta dežela tista, koder prebivajo ljudje, ki govorijo taisti slovenski jezik kakor mi, koder leže grobovi naših milih in dragih, koder so tla napojena s krvjo naših pradedov in na katero nas vežejo tisoči in tisoči veselih in žalostnih spominov.

Domoljub je torej tudi rodoljub, ne ljubi samo svojega rodišča in bivališča, ampak tudi druga rodišča in bivališča svojih soplemenskih rojakov. Drage so mu cele skupine ljudi, ki govorijo z njim taisti jezik, imajo taiste običaje in taisto zgodovinsko preteklost.

2. Svojo domovino, svoj narod ljubi torej: a) tisti, ki ljubi

katoliško vero,

ki je največja duhovna last Slovencev in tudi kot podlaga prave sreče in omike vsakega naroda. Kdor izpodkopa vero, ta ne ljubi prav svojega ljudstva. Škof Slomšek pravi: Sv. vera je luč in materni jezik ključ do prave narodne omike. Zato se tudi naši mlajši socialisti ne ogrevajo več za publico: vera je zasebna zadeva, ampak priznavajo, da je

vera zelo važen predmet narodnega „čustvovanja“.

b) Čislajmo svoj

slovenski jezik.

Res je, kolikor jezikov znaš, toliko mož veljas. Vendar nam mora biti materni jezik najljubši, njega najbolj goji in čislaj, v njem najrajši piši in govori in se ga nikdar ne sramuj. Saj so naš jezik celo papeži odobrili kot posvečen jezik, v katerem sta sv. Ciril in Metod obhajala službo božjo — prednost, ki je niti nemški jezik nima. In kateri narod se more ponašati s tako lepimi narodnimi pesmimi, kakor jugoslovanski? Pokojni krški škof Wicry, Nemec po rodu, je rekel ob neki priliki: Prosim vas, učite svoje rojake po Koroškem slovenskih pesmi: te so pri sv. maši vse kaj drugega kakor nemški „Wir werfen uns darnieder“. Rajni škof Slomšek je pisal: „Dokler beseda materina slovi, se narod časti in oživlja; ko pa beseda materina umira, peša tudi naroda slava in moč“ (Zbr. sp. XI., 258). Zato se trudi vsak pravi rodoljub, da njegov narod uživa vse pravice, ki mu gredo po božjem in človeškem pravu, zlasti v šoli, uradu in javnem življenju, kar izrečno priznava tudi avstr. drž. temeljni zakon z dne 11. dec. 1867, čl. XIX.

c) Pravi rodoljub skrbi za dostojno veljavo in čast svojega naroda.

Kultura ali omika je tista, po kateri se sodi veljava kakega naroda. Napredek se mora kazati v književnosti, znanosti in umetnosti. Jezik se mora čistiti, da se pokaže vedno lepša govornica v narodnem duhu, kakor poje pesnik: „Jezik očistite pegl!“ Vsak pravi domoljub se mora truditi, da skuša govoriti in pisati kolikor mogoče lepo slovenščino in grd madež je pri tistih, ki se pačijo s tujim jezikom, domačega pa tako malo poznajo. Ko se je prerok Nehemija vrnil z dvora perzijskega

kralja Artakserksa v svojo judovsko deželo in je videl, da Judje niso znali pravilno judovsko govoriti, ampak so govorili jezik obeh ljudstev (azoško in judovsko) vse križem, jih je kregal in preklel in otepel nekaj mož izmed njih ter jim izpulil lase (II. Ezdr. XIII., 24—25). Zgodovino svojega naroda z veselimi in žalostnimi spomini rad proučuj, prisvoji si dobre vse vede, ki zadevajo tvoj poklic, pa tudi umetnosti, leposlovja in glasbe ne zamenjaj v prostih urah. Najlepši zgled nam je v tem češki narod, najzrelejši narod med Slovani. Ta nam kaže, kaj je prosveta v narodu. Pri Čebih nima pristopa do najvišje izobrazbe samo gotova vrsta ljudi, ampak vsak kmet in delavec se izobrazijo tako, da razume vsako češko knjigo, če ni pisana ravno za učenjake. Dasi nimajo Čehi svoje države, vendar je pri njih narodna zavest in delo toliko, da so uvedli povsod osemrazredne ljudske šole, tako da češki kmet in delavec, izpolnivi 14 let, zna več kakor naši dijaki, ki izvrše štiri razrede gimnazije ali realke. Poleg tega imajo Čehi na stotine gospodarskih šol, tako da so prekosili celo Nemce v poljedelstvu in vsakovrstni delavski stroki. Ni čuda, da imajo Čehi dvajsetkrat več časnikov in tisočkrat več knjig kakor Hrvati (Dom 1913 3/4).

Seveda moramo tudi varovati domače šege, hvalevredne navade, dobre naprave; hraniti moramo stare spomenike pri cerkvah in drugih stavbah, varovati narodno nošo in jo gojiti in sploh vse ščititi in držati, kar krasi in znači posebnosti narodove. Kajpada moramo tudi zatirati grde razvade, nespametne vraže, škodljive napake in sploh vse, kar nam dela slab glas pri drugih narodih. Zato moramo spoštovati cerkve, izobraževalne zavode čislati, dobre naprave podpirati, zaslužne ljudi ceniti, do sorojakov moramo biti potrpežljivi in odkritosrčni in moliti moramo za blagor naroda in domovine. **Bc.**

Slovenske politične stranke.

Iz nekaterih krajev čujemo pritožbe, kar je tudi že »Slovenec« poudarjal, da nekateri člani Jugoslovanske demokratične stranke (to je prejšnja narodno-napredna stranka) proti volji njenega vodstva nabirajo člane za svojo stranko s tem, da pravijo: sedaj smo vsi eno, škof sam je za našo stranko. In na ta način se zapiše marsikateri član S. L. S. v Jugoslovansko demokratsko stranko. Sobotni »Slovenski Narod« pripozna, da se je to zgodilo v par slučajih in poudarja, da se je to izvršilo brez vednosti in proti volji vodstva Jugoslovanske demokratične stranke in da taka agitacija ni lepa in nedopustna.

Samoobsebi umevno je in naravno, da pride v takem času, kot je zdaj, ko se vse preobnavlja in preosnavlja, ko dobiva naše politično življenje popolnoma drugačno smer in v marsičem tudi drugo podlago, da pride v začetku neka nejasnost in zmede v strankarsko življenje. Hitre spremembe povzročajo vedno nekaj časa med nekaterimi zmedo pojmov.

Konstatirati pa moramo na tem mestu, da se zgoraj omenjena nedovoljena agitacija res lahko s precejšnjim uspehom vrši v onih krajih, kjer naši somišljeniki nimajo pravih političnih voditeljev, kjer so njihovi dosedanji voditelji izstopili iz S. L. S. in se priklopili dr. Šusteršičevi skupini. In če kliče dr. Šusteršič v svojih znanih resolucijah z dne 8. aprila t. l., da »liberalizem dviga zmagoslavno svojo glavo in ima najzanesljivejšo oporo v takozvani novi ljudski stranki«, potem moramo pribiti žalostno dejstvo: če je to res, da »liberalizem zmagoslavno dviga svojo glavo«, potem se lo godi v onih krajih, kjer dosedanji politični voditelji zagovarjajo breznarodno, da ne rečemo

protinardno dr. Šusteršičevo politiko

In so se s tem postavili v nasprotje s svojim ljudstvom in popolnoma zapravili njegovo zaupanje. In tako se v takih krajih čisto lahko zgodi (in se tudi godi) tako-le: Za Slovensko ljudsko stranko nihče ne agitira (nekateri delajo naravnost proti njej), v Šusteršičevo nihče ne mara, in pot v jugoslovansko demokratsko stranko je na široko odprta, posebno če je krepka agitacija. In dr. Šusteršičeva resolucija bi se morala po vsej pravici glasiti pravilno tako-le: »Liberalizem dviga svojo glavo in ima najzanesljivejšo oporo v takozvani dr. Šusteršičevi »Kmetiski stranki«. In lahko s trdno zavestjo rečemo: Ko bi se vsi krajevni politični voditelji S. L. S. danes oklenili dr. Šusteršičeve skupine, potem bi bili na Kranjskem samo še dve stranki: Jugoslovanska demokratska (narodno-napredna) in socialno-demokratska. Ostanek pa bi bil morda brez stranke, od S. L. S. pa bi ostala slavna zgodovina, neslavni konec in častljivo ime.

Naša dolžnost pa je zdaj, delati na to, da si bo vsak Slovenec popolnoma na jasnem glede našega političnega mišljenja in delovanja.

Jasnost v načelih in v ciljih na vseh straneh,

to je vedno prva in najpotrebnejša podlaga vsakega uspešnega dela.

Na Kranjskem so sedaj tri večje politične stranke: Slovenska ljudska stranka (S. L. S.), ki uravnava svoje mišljenje in delovanje strogo po načelih katoliške vere; druga večja stranka je Jugoslovanska demokratska stranka (J. D. S.), to je stranka, ki se je imenovala do lanskega leta Narodno-napredna stranka (ali kakor so jo v prejšnjih časih kratko nazivali: liberalna stranka). Ta stranka je ustanovljena za vse slovenske dežele. Tretja je slovenska socialno-demokratska stranka. Obe dve zadnji: Jugoslovanska demokratska in socialno demokratska stranka stoji v svojem javnem političnem mišljenju na svobodomiselnem stališču v nasprotju s S. L. S., ki stoji na katoliškem temelju.

V narodnem oziru pa stoji vse tri stranke na istem stališču majniške deklaracije in v tem oziru je tudi njihovo postopanje in delo skupno. Zavoljo tega skupnega narodnega dela pa nikakor še nismo vsi eno, temveč smo si tako daleč narazen, v kolikor so si narazen verske resnice in pa svobodomiselnost, katero ne pripozna verskih resnic. Svobodomiselnost je tega mnenja, da je ljudstvo lahko srečno brez vere, celo bolj srečno; naše globoko in

neomajljivo prepričanje

pa je, da nobeno ljudstvo brez vere v nadnaravne resnice ne more biti trajno srečno na tem svetu, še veliko manj pa v večnosti.

Vse slovenske katoliške stranke, in te so: S. L. S. na Kranjskem in na Goriškem, Kmetiska Zveza na Štajerskem in Katoliško politično društvo za koroške Slovence pa so združene v Vseslovensko ljudsko stranko (V. L. S.), katere načelnik je sedaj državni poslanec dr. Anton Korošec.

S tem upamo, da smo zaenkrat dovolj pojasnili politično strankarstvo na Slovenskem.

Konca svetovne vojne

ne povzročijo še tako dobro mišljene besede, ampak le

trdna odločnost

ki jo najbolj izvršujejo doma ostali z marljivim pospeševanjem

8. vojnega posojila.

Svetovna vojska.

Na francoskem bojišču se bojujejo dalje. Nemci so vzeli železniško križišče pri Soasonu ter so premaknili svojo črto nekako za 8 km proti zahodu. Mesto Reims so obkolili od treh strani, tako da je prost samo še proti jugu. Nemci streme proti Parizu.

Na laškem bojišču Lahi poskušajo na raznih mestih s krepkimi ofenzivnimi sunki, ki se večkrat zde kakor začetek velike ofenzive. Vendar se pa zdi, da hočejo le tipati in dognati, kje bomo začeli mi. Obenem bi pa radi z malimi uspehi vneli trudni narod za nadaljevanje vojske. So pač na Laškem tudi siti vojske, kakor drugod. Poročila zadnjih dni pa poročajo o živahnem artiljerijskem delovanju na celi fronti, kar bi slednjič vendar utegnulo sprožiti veliko ofenzivo.

„Ne bomo odnehali!“

To je klic francoskega ministrskega predsednika kot odgovor na nemško ofenzivo. Po tolikih vojaških porazih vendar še taka odločnost! To nam vzbuja strah, da se bo to krvoprelitje še nadaljevalo in da smo delj od miru, kakor poprej. Ta vodilni državnik stavi še vedno svoje upe na ameriške armade, od katerih pričakuje konečne zmage; sicer dobro ve, da je vojaška moč Nemčije vsled miru z Rusijo in Rumunijo povečana, vendar ne govori o kaki pripravljenosti na mir, temveč le o boju do skrajnosti in roti svoj narod, da naj nadaljuje delo mrtvih in ne odneha preje, dokler si ne pribori zmage. In narod gre za njim, z veliko večino mu izreče zborni za poslanca zaupnico. To da misliti našim državljenikom, da morda vendar ni prava naša pot, po kateri hočemo doseči mir

remo, da postane naša domovina močna in srečna le v prijateljski zvezi narodov, ki pa temelji v medsebojnem zaupanju, ne pa v vojaški premoči. Zveza svobodnih narodov zamore zagotoviti trajen in pravičen mir.

Politični obzornik.

»Država sem jaz!«

Tako je imel navačo reči najhujši absolutist prejšnjih stoletij, francoski kralj Ludovik XIV. Ali ne bi mogel podobno reči tudi naš »ljubi« ministrski predsednik?

»Poslanci v parlament!« doni iz vseh strani na Dunaj. Pač v nobeni stvari niso tako edini in složni avstrijski narodi kot v tej zahtevi. Bliža se čas, ko se ima spol-

ati slovesna Seidlerjeva obljuba, »da bo odgoditev parlamenta trajala samo malo časa, tako da bo mogoče še pred poletjem dovoliti vladi državne potrebščine.« Poletje se bliža, zato narodi s podvojenimi klici zahtevajo parlament. Slovanske stranke in klubi, na katere se izgovarjajo, češ da bodo itak parlament razbili, izjavljajo ravno nasprotno: »Naš boj ni naperjen zbornici, bojujemo se samo proti sedanjim vsenemškim ministrom.« V Avstriji je parlament samo enim »hiša razprtij«, to so dr. Seidlerjevi prijatelji ali Vsenemci.

Pred temi klici tudi Seidler ne upa več mašiti ušes. Zato je sklical pred tednom skupaj vse ministre, da jih vpraša: »Kaj mislite vi? Ali naj skličem parlament?« Kako so mu ministri odgovorjali, ne vemo, znano je le dr. Seidlerjevo mnenje: »Jaz sem zato, da skličemo parlament, toda zraven je pristavil velik, pa odločen »če«, to se pravi, »če bo večina poslancev zame, za mojo vsenemško politiko, za moja preganjanja Slovanov, skratka — če bo večina priznala, da je dr. Seidler s svojimi ministri nekaj tako potrebnega, da Avstrija brez tega ne more živeti. Kaj so njemu mar bridkosti ter želje državljanov, kaj so mar državni dolgovi, kaj se briga za prihodnjo Avstrijo, zanj je samo eno vprašanje: »Jaz moram vladati. Če poslanci nočejo tako, kot hočem jaz, naj pa tiho doma sede! Francoski ministrski predsednik je pred kratkim rekel poslanecem: »Če nisem spolnil svoje dolžnosti, potem me spodite s tega mesta!« naš ministrski predsednik bi pa rekel: »Če menite, da nisem spolnil svoje dolžnosti, se mi pa poberite izpred oči! Kaj ne, kakšna razlika! O, kje smo šel! Ne služabnik, temveč gospod mora imeti zadnjo besedo!

Sedaj vitez Seidler po svoji stari navadi išče večine. Veliko je zaupal na Poljake. A ne gre. Izučili so se po njegovih obljubah. Zato se jim nič kaj ne mudi v vladno večino. Pomagati mora celo zunanji minister Burian. Zadnje dni se je celo tako »ponizal«, da je poklical k sebi na posvetovanje Čehi in Jugoslovane. Menda je kazal zelo dobro voljo za sklicanje parlamenta, seveda s svojim »če...« O nesrečni »če«! Ravno temu »če« je usojeno, da bo zamenjal uloge: prej je Seidler poslal poslance iz parlamenta, zdaj se bo Seidler umaknil poslancem iz zbornice!

Uslugo za uslugo!

Kdo ne bi zavidal Poljakov? Kar dva najvišja avstrijska državnik se poganjata za nje in njihovo državo — dr. Seidler in ničmanj g. Burian. To je pa tako: nemški »belangi« so v vedni nevarnosti, takorekoč od danes do jutri, ker imajo nenemški poslanci v parlamentu večino. Zato pa premeteni Nemci delajo na tem, da bi Poljake ali trajno pridobili zase ali pa da bi se jih znebili iz dunajskega državnega zbora. Posebno nadlegujejo Poljake sedaj, ko zopet stojimo takorekoč pred durmi državnega zbora, katerega se Nemci ravno sedaj silno boje, da ne bi parlament pometel z njihovimi zadnjimi protislovanskimi naredbami. To pot pri pridobivanju Poljakov nimajo posebne sreče. Poljaki venomer ponavljajo: »Prej nam povejte, kaj bo s poljsko državo, potem bomo govorili dalje!«

Seveda ubogi Seidler tega ne more povedati, zato tudi njegova pogajanja s Poljaki ne morejo naprej.

Preostaja jim torej odcepitev Galicije in izločitev poljskih poslancev iz avstrijskega državnega zbora. Ali tega si Nemci skoro ne upajo spejati. Prvič ne bodo nikdar dobili zato dvetretjinske večine v državnem zboru. Drugič gališki poslanci nočejo samostojne Galicije, temveč hočejo k celokupni Poljski. Če bi se to zgodilo, bi Avstrija silno oslabela tako glede velikosti, glede števila prebivalstva, kakor tudi glede poljskih pridelkov, soli, premoega itd. Ogrska bi dobila v vsakem oziru premoč nad Avstrijo, tako da bi se naša država po pravici imenovala, kakor bi že sedaj radi Ogrci: Ogrska o-avstrijska monarhija!

Tu si je pl. Seidler pomagal iz zadrege na drug način. Pregovoril je grofa Buriana, da je šel v Berlin prosit, naj se poljsko vprašanje reši v avstrijskem smislu. Namreč nekdanja ruska Poljska naj bi se združila z Galicijo, ki naj postane potem samostojna nekako tako, kakor je sedaj Ogrska. S tem bi se na Dunaju znebili »nepotrebnih« poljskih poslancev. Nemci bi imeli trajno večino in nadvlado nad Čehi in Jugoslovani; v gospodarskem in vojaškem oziru bi pa itak še ostali zvezani z Galicijo. Tako bi dr. Seidler razvozljal dva vozla na en mah!

V Berlinu so odgovorili ministri Burianu: O prav radi ugodimo vaši prošnji. Toda uslugo za uslugo: nekdanji ruski Poljaki gredo k vam v Avstrijo, zato pa se morajo za večne čase odpovedati pruskim Poljakom in vsaki poželjivosti po vzhodnih pruskih deželah ter po morju. Tudi bo najbrž hotela potreba, da nam bodo odstopili več premogovnega ozemlja ob naši meji, da si svojo deželo zavarujemo pred morebitnimi sovražnimi vpadi ter — pred pomankanjem premoega.

Burian se je vrnil že domov. Takoj se je začel razgovarjati s Poljaki ter z drugimi delegati — tudi z dr. Korošcem — o tem, kar je zvedel v Berlinu. Kako so se pogovorili, niso do zdaj še nikomur povedali. Zmede so velike, a treznosti malo!

Priisega jugoslovanske zvestobe se izpolnjuje.

Vsem je še dobro v spominu, kako so v Jugoslovanskem klubu dalmatinski poslanci zatrjevali, da bodo do zadnjega branili pred tujci vso jugoslovansko zemljo, tudi slovenske dežele, o katerih je izjavil naš ministrski predsednik, da ne bodo nikdar spadale k bodoči jugoslovanski državi. Ista misel zvestobe do Slovencev je prevevala ta teden tudi sestanek Starčevičeve stranke prava, ki se je vršil v Zagrebu. Jasno nam izražajo to zvestobo resolucije, ki so jih sprejeli kot sad njihovega posvetovanja: 1. Narod Slovencev, Hrvatov in Srbov je pod tremi imeni en narod. 2. Za državo Slovencev, Hrvatov in Srbov zahtevamo celo ozemlje, na katerem živi naš narod (pod imeni Slovencev, Hrvatov in Srbov) in jamčimo kulturno samoodločevanje tudi drugim narodom na tem našem ozemlju, kateremu pripada (tudi) celo ozemlje in luke na Jadranu. Nadalje so se soglasno izrekli za zblizanje in skupno sodelovanje vseh hrvaških strank v svrhu

narodove osvoboditve, iskreno so pozdravljali trud strankinega vodstva za sporazumno delo z ostalimi slovanskimi narodi, posebno s Čehi.

Veseli nas ta duh medsebojne jugoslovanske sloge in zvestobe! Edino ta zvestost nas bo ohranila kljub nemškim in mažarskim preganjanjem. O rasti, širi se ta zvestost in razni Pilarji, ki pozdravljajo dr. Seidlerjeve načrte ter za dober kup prodajajo slovenske dežele Nemcem, bodo morali kmalu tudi na Hrvaškem pisati poslovilna pisma!

»O Amerika, ti zadnje naše upanje!«

To je sedaj klic entente. Clemenceau, francoski ministrski predsednik, je pred nekaj dnevi končal svoj govor: »Stanje naše in sil tistih, ki se vojskujejo, se izčrpava: ono Nemcev ravno tako, kakor naše. Med tem časom pa prihajajo Američani k odločilni igri.« Vsled zadnjih porazov se je zopet sešel ententni najvišji vojni svet v Parizu, da se posvetuje o položaju. Izjavili so med drugim: »Nemška vlada skuša priboriti odločitev v Evropi z dragimi in obupnimi napadi proti zveznim armadam, še preden morejo Združene države pokazati vso težo svojih moči.«

Prerokbe se torej izpolnjujejo. Pred kratkim je Anglija odločevala v Evropi. Kamor se je ona nagnila, tam je bila premoč, imela je vse države takorekoč na vrvi. Odkar se je pa Rusija od slabosti zgrudila, tudi Anglija ni več kos Nemčiji, prišla je na pomoč Amerika, ki naj odloči. Potemtakem bi bila Amerika vladarica vsega sveta, politično in gospodarsko, Evropa pa njena dekla.

Res, kjer se dva prepirata, tretji dobiček ima!

Tedenske novice.

SHODL

Odmev iz zborovanja S. L. S. za selško dolino.

Dne 2. junija so se močje in fantje iz vseh štirih župnij obširne selške občine zbrali v lepem številu v »Društvenem Domu« v Selcih. Tudi več žena in deklet se je zborovanja udeležilo. Župan Fr. Šmid je kot predsednik »Kat. političnega društva« otvoril zborovanje S. L. S. in podal namen sestanka: Zbrali smo se, da javno povemo, kaj hočemo, kakšne so naše pravice in zahteve in da damo duška svojem hrepenenju po skorajšnjem pravičnem miru. Zborujemo pa zlasti zato, da se novo organiziramo po novem pravilniku S. L. S. —

Ko je državni in deželni poslanec Franc Demšar razvil sliko političnega absolutizma in parlamentarnih bojev od začetka vojske do danes, je živelo v srcih vseh soglasno prepričanje: »Jugoslovanski klub« s svojo dosledno opozicijo proti vsenemški vladi in s svojim odločnim delom za uresničenje majniške deklaracije zasluži vse naše zaupanje.

Ker je bil poslanec dr. Lovro Pogačnik zadržan, je selški kaplan Matej Tavčar pojasnil potrebo in pomen krajevne organizacije S. L. S.: Veselo znamenje

boljše bodočnosti je skupno prepričanje in splošna ljudska volja, da vse stranke delujejo složno in edino v tistih stvareh, ki so jim skupne. S. L. S. se torej skupno z napredno in socialistično stranko bojuje za uresničenje naše brezpogojne narodne zahteve — za samostojno jugoslovansko državo pod habsburškim žezlom. V tem boju somišljeniki S. L. S. nič ne zaostajamo za drugimi. Saj nas poleg žive narodne zavesti podžiga tudi misel, da to ni le naša pravica, ampak sveta dolžnost, ki jo nam nalaga večna božja postava: dolžnost sebe ohraniti. Dviga nas zavest, da nas pri tem boju spremlja blagoslov sv. očeta, ki v svojih mirovnih pismih rote vladarje, naj ugođe pravičnim težnjam narodov. Ni pa lahko težnje in zahteve narodov bolj upravičene in nujne kot je zahteva našega, krivično na smrt obsojenega naroda, ki hoče biti samostojen zato, da si ohrani narodno življenje. Dviga nam pogum zgled našega priljubljenega nadpastirja, ki so nam bili vedno vzor nesebičnega dela za pravi ljudski blagor in jim tudi v tem boju veseli sledimo s hvaležno vdanostjo. Tem bolj pa smo v tem boju za narodne pravice pogumni in veseli, ker gremo složno z vsemi narodno zavednimi slovenskimi strankami.

Drugo veselo znamenje boljše bodočnosti je pa tudi to, da izginja zmeda pojmov, da vsa javnost obsoja surovosti v prejšnjih političnih bojih, da se v S. L. S. pod sedanjim vodstvom vedno lepše udeležuje katoliško, narodno in demokratično načelo brez nasilja in surovosti, da slednjic tudi druge stranke poudarjajo, da se od S. L. S. ločijo predvsem le v svetovnem nazoru. Veselo znamenje je, da se vedno bolj poraja prepričanje, da ima v vrstah S. L. S. prostora vsak, kdor hoče krščansko živeti ter ima srce za narodne in ljudske pravice. S. L. S. noče od sebe odbiti nobenega, ki bi hotel v javnosti delati na katoliškem, narodnem in demokratičnem temelju. Nič ne misli, da je boj med vero in nevero, boj za Boga, Kristusa in Cerkev izginil iz sveta. Vemo, da smo kot somišljeniki S. L. S. še vedno dolžni delovati, da se iz javnosti ne bo izpodrinil Bog in njegova volja, vendar pa hočemo ta boj bojevati brez vsake surovosti z bratskim sočutjem in apostolsko ljubeznijo do vseh. Vabili bomo, nikogar pa ne brezobzirno odbijali. Dostojen načelni boj bo prepričal, da bi verni možje zaradi osebne razžaljenosti glasovali proti S. L. S. V jasno vsej slovenski javnosti je, da se načela jasno povdarjajo; kajti v luči jasnih načel bo vedno manj krivice, surovosti in sovražnosti. Sedanjemu načelstvu in vodstvu S. L. S., ki v dosego naših skupnih narodnih zahtev tako modro in odločno sodeluje z vsemi narodno zavednimi strankami, pa gre vse naše zaupanje.

Da pa ljudski glas pride do veljave, je treba organizacije. Zato smo na podlagi novega pravilnika izvolili krajevni odbor, ki šteje 35 mož, in izmed teh smo izvolili 11 zaupnikov, ki nas bodo zastopali pri zboru zaupnikov.

Ob sklepu zborovanja so bile soglasno sprejete te-le resolucije:

1. Popolnoma zaupamo »Jugoslovanskemu klubu« in sedanjemu vodstvu Slovenske ljudske stranke,

2. Zahvaljujemo se prevz. g. knezoškofu, da so nam z besedo in zgledom tako jasno pokazali pravo smer tudi v narodnem in političnem delovanju.

3. Iskreno pozdravljamo mirovno delo sv. očeta in cesarja. Naj se kar najprej sklene pravičen in blagoslovljen mir.

Shod na Vrhnikih, ki bi se imel vršiti dne 2. junija popoldne, je bil prepovedan,

Napovedana shoda v Zürich in Metliki sta bila prepovedana.

DROBNE POLITIČNE VESTI.

Somišljeniki! Ustanavljajte pridno krajevne odbore S. L. S. Pripravljeni moramo biti še za težke in dolgotrajne boje za svojo svobodo. Zato moramo imeti močno organizacijo, ki bi našim političnim prvoboriteljem bila najkrepkejša pomoč. Krajevni odbori imajo posebno sedaj, ko nam vlada prepoveduje shode in ko je tako stik poslancev s svojimi volivci kolkortoliko pretrgan, veliko in častno nalogo, da od moža do moža, od družine do družine poučujejo ljudstvo o političnem položaju, mu vtrjujejo in poglobljajo vero v našo srečnejšo bodočnost, mu pojasnujejo, da bomo brez zahtevane svobode vedno morali trpeti ogromno škodo na gospodarskem in političnem polju. Zgled naj nam bo Ogrska, ki dobro živi, ker je samostojna. Žato na dan s krajevnimi odbori, čas je velik, boj težak, stoletja so odvisna od nas, zato vsi na delo! Gre za svobodo in kruh!

Zaupnikom S. L. S. smo razposlali pravilnik in priglasnice. Dolžnost zaupnikov stranke je, da agitirajo med somišljeniki in dajo vsakemu pristašu priglasnico, katero naj vsakdo lastnoročno izpolni in izroči tamošnjemu krajevemu odboru. Kdor ne bi dobil zadostno število pravilnika in priglasnic, naj se obrne na tajništvo S. L. S. v Ljubljani, ki mu bo takoj odposlalo zahtevano množino. Zaupnike S. L. S. opozarjamo, naj povsod ustanove deležne krajevne odbore S. L. S. Kakšno nalogo imajo ti krajevni odbori, je razvidno iz pravilnika S. L. S., katerega naj vsak somišljenik pazno prebere.

Krajevni odbori S. L. S. naj se ustanove v najkrajšem času v vseh občinah ozir. župnijah. Vodstvu stranke v Ljubljani naj natančno poročajo o sami ustanovitvi, če se ustanovi krajevni odbor za župnijo, morajo poročati, katere občine obsega in katere vasi spadajo pod vsako občino in kateri sodni okraj je. Nadalje mora imeti vodstvo stranke natančen naslov vseh odbornikov krajevnega odbora in zaupnikov ter število članov. Vsako najmanjšo spremembo v okolišju krajevnega odbora je

naznaniti vodstvu stranke. Krajevni odbori S. L. S. morajo biti v najožji zvezi z vodstvom stranke.

»Slovenska katoliška zveza.« »Domoljubovim« bravcem je znano, da je dr. Šusteršič, mož žalostnega imena med Slovenci, na shodu svojih maloštevilnih somišljenikov dne 8. aprila l. l. osnoval novo stranko, takozvano »Slovensko katoliško zvezo«. Po cerkvenih postavah pa je prepovedano, da bi si kako društvo ali sploh kako podjetje privzelo ime »katoliški« brez škofovega dovoljenja. To pa zato, ker je škof odgovoren za vse, kar nosi v njegovi škofiji ime katoliški. Ker pa je nova Šusteršičeva stranka osnovana ne samo preko škofa, temveč njegovim navdihom naravnost nasprotuje, zato je presvetli knezoškof ljubljanski »Slovenski katoliški zvezi« prepovedal nositi ime »katoliška«. Radovedni smo, kaj bo rekla »Resnica« na to. Ali bo zopet Presvetlega tako grdo napadla, kot ga je pred meseci?

Nemci smejo prirerjati shode ter obrekovati Slovence kot velizdajalce. Slovenskim poslancem je prepovedano stopiti v stik s svojimi volivci ter se pogovoriti z njimi. Ob takih odredbah postaja naša volja krepkejša, naša pravica tem razvidnejša, naš boj odločnejši.

Nezaslišano! Velenemci zmerjajo nemškega poslanca barona Pantza, ker je v neki nemški deputaciji pri ministrskem predsedniku dr. Seidlerju povedal, da zgornji Štajerci drže — z Avstrijo in cesarjem. Dr. Seidler pa preganja Jugoslovane!

Narodni svet. V Ljubljani se je 1. junija vršilo posvetovanje glede Narodnega sveta za jugoslovanske avstrijske pokrajine. Dosegel se je popoln sporazum med S. L. S. in J. D. S. Narodni svet, ki bo sestavljen iz zastopnikov vseh jugoslovanskih strank, bo imel nalogo, da vodi podrobno narodno delo in bo nadzoroval naše gibanje. Socialno-demokratska stranka v Narodni svet ni poslala svojih zastopnikov.

O romanju štajerskih, koroskih in kočevskih Nemcev in ponemčevcev na Dunaj se celo mnogi koroški listi norčujejo in obsojajo kot veliko politično napako. »Domoljub« pa o tem niti poročati ne sme, ker je to menda nevarno državnemu obstoju.

Češka in nemška okrožja. Kakor je znano, je ustanovila avstrijska vlada na Češkem 14 okrožij in tako razdelila Češko na 14 malih deželic, 9 čeških in 5 nemških. Ta okrožja pa so tako »pravično« zaokrožena, da pride v nemška okrožja 200.000 Čehov, ki bodo na milost in ne milost izročeni nemški večini, medtem ko ne pride v češka okrožja niti 100.000 Nemcev in še ti so do malega sami židje. Avstrijska vlada je res nad vse »pravična« in tako vlado podpirati bi se reklo podpirati krivico.

Avstrijska nemška socialna demokracija je imela koncem maja državni posvet na Dunaju. Nemški socialni demokrati ugovarjajo proti takim mirovnim pogodbam, kakor so se sklenile v Brestu in Bukareštu, ker nosijo v sebi kal novih vojska, dalje zahtevajo samoodločbo narodov in najostreje svarijo vlado, naj nikar ne vlada brez državnega zbora. Vladi tudi hudo prijemajo zaradi obljub, ki jih je

deja ob januarskem štrajku delavcem, pa jih ni držala. Delavcem samim pa konferenca v sedanjem času odsvetuje večje štrajke, ker ni upanja na uspeh, pač pa pozivlje, da naj se med delavstvom povsod goji bojni duh, odločnost in moč dejanja; skrbno naj se zasledujejo dogodki.

»Tako se vlada v Avstriji.« »Slovenec« poroča: Sekcijski načelnik, bivši voditelj poljedelskega ministrstva, dr. Ertl, bo vpokojen in prevzame vodilno mesto v družbi za preskrbovanje mesa. Za sekcijskega načelnika »ekscelenc« ni več dovolj zdrav, za dobro plačano mesto bo pa »penzionist« sposoben. Tako se vlada v Avstriji.

Sram nas mora biti pred celim svetom! Koroški deželni glavar grof Aichelburg je z vednostjo in privoljenjem dr. Seidlerja zahteval v svojem govoru pred cesarjem, da naj razpusti parlament, ki nima nobenega pomena, temveč je samo ovira, nekaj dni pozneje pa dr. Seidler baranta s strankami, če bi vendarle bilo mogoče klicati državni zbor.

Naši vojni ujetniki iz Rusije se bodo sedaj menda hitreje vračali v domovino. Zakaj tozadevna pogajanja med avstrijsko in rusko vlado uspešno napredujejo.

Jugoslovanska divizija na solunski fronti. Kakor javljajo srbski listi, nastopa na solunski fronti samostojna jugoslovanska divizija na strani entente. Divizijo tvorijo Hrvati, Slovenci in Srbi, ki so prišli iz Rusije in Amerike. Število Slovencev je brez dvoma zelo nezadostno.

DOMAČE NOVICE.

Občinski svet stolnega mesta je imenoval presvetlega knezoškofa dr. A. B. Jegliča za častnega meščana.

Za častnega občana sta imenovali občini Mošnje in Breznica na Gorenjskem presvetlega kneza in škofa dr. Antona B. Jegliča.

Dolenjska zemlja se še vedno ni pomirila. Dan za dnevom se čutijo večji ali manjši potresni suni, ki spravljajo prebivalstvo v nemajhen strah.

Slovenski otroci na prehrani na Hrvatskem. V soboto, dne 1. t. m., zvečer se je pripeljalo v Zagreb 140 slovenskih otrok, ki ostanejo na prehrani na Hrvatskem.

Počestčenje kraljevega Srca Jezusovega. Posebni odtiski navodila za to pobožnost je založila »Prodajalna Katoliškega tiskovnega društva« v Ljubljani, kjer naj se naročajo.

Huda slana je v Loškem potoku pomorila po vsej dolini fižol, krompir in koruzo. Škoda je velikanska. Uboga dolina, ki je že tako brez živeža, gleda z grozo v prihodnost. Krompir in fižol je vendar hrana, ki jo še deloma doma pridelamo. In sedaj je vse uničeno.

Posiljanje živil in tobaka ujetnikom. Kdeč križ je dosegel, da se morejo civilnim in vojnim ujetnikom v Italiji, Franciji in Angliji pošiljati živila in tobak, perilo in druge potrebščine potom španske vlade, ker je švicarska vlada tako pošiljanje popolnoma ustavila.

Črtan. Občina Mošnje je msgr. dr. Evg. Lampeta črtala iz števila svojih častnih občanov.

»Tedenske slike«, ki so se tiskale v Pekskovi tiskarni v Ljubljani, je c. kr. policijsko ravnateljstvo za nedoločen čas ustavilo, ker

so kot nepolitičen list med drugimi priobčevalo tudi politične članke.

Pozdravi iz ujetništva. Iskreno pozdravljamo vsa dekleta in žene iz italijanskega ujetništva: poddesetnik Alojzij Turšič, ska vas pri Laščah; pešec Franc Adamič dol-Sv. Gregor; pešec Anton Petariin, nik pri Ribnici. Lepe pozdrave od nas vseh sploh bralcem »Domoljuba«. Sicilija, 7. aprila 1918.

Uljudna prošnja do rojakov iz ruskega ujetništva. Moj edinec Matjaž Joža, doma iz Rateč na Gorenjskem, je služil takoj ob početku vojne pri dež. bramb. pp. št. 4. 5. stot. vojna pošta 48. Zadnjič je pisal 27. avgusta 1914 iz Galicije. Komu: o njem kaj znanca, naj blagovolji sporočiti proti vrnitvi strokov njeja materi Mariji hišna številka 140, Rateče, p. Belapeč, Gorenjsko.

Važne izpremembe v davčni službi. od c. kr. okrajnega glavarstva v Crnomlju smo prejeli: Predsedstvo c. kr. fin. ravnateljstva v Ljubljani je odredilo, da se zaradi pomanjkanja osebja preseli s 1. julijem 1918 pisarna davčnega oddelka pri črnomeljskem okrajnem glavarstvu v Novomesto. Davčni referent za novomeški okraj bo istočasno tudi referent za črnomeljski okraj in predsednik obeh davčnih komisij za oba okraja. Da strankam, ki bodo imele opraviti pri davčnem oddelku črnomeljskega glavarstva, ne bo zaradi teh izprememb treba hoditi v Novomesto, se je odredilo sledeče: Kdor bo imel 1. julija 1918 in kasneje opraviti v davčnem oddelku črnomeljskega glavarstva, bo zadevo lahko opravil pri davčnem uradu v Crnomlju. Davčni urad v Crnomlju bo namreč upravičen sprejemati vse vloge, namenjene za davčni oddelk črnomeljskega glavarstva in jemati vsako zadevo na zapisnik. Da stranke ne bodo v nevarnosti, da zamude rok za različne vloge, bo veljalo, da je bila vložena vloga pri davčnem oddelku črnomeljskega glavarstva istega dne, ko je bila vložena pri črnomeljskem davčnem uradu. Torej, če je bil n. pr. rok za vlogo do všteteja 20. avgusta 1918 in če je bila vloga vložena 20. avgusta 1918 pri črnomeljskem davčnem uradu, se smatra, da je bila pravočasno vložena, ne glede na to, kdaj je prispela ta vloga v davčni oddelk črnomeljskega okrajnega glavarstva v Novomestu. Če se pošiljajo vloge naslovljene na davčni oddelk črnomeljskega glavarstva po pošti, ostane naslov isti kot sedaj. Črnomeljski poštni urad bo izročal vse vloge, naslovljene na davčni oddelk črnomeljskega glavarstva, črnomeljskemu davčnemu uradu. Tudi v tem slučaju velja, da je bila vložena vloga pri davčnem oddelku črnomeljskega glavarstva istega dne, ko je prišla v črnomeljski davčni urad.

Padel je 26. maja na italijanskem bojišču ognjičar Ivan Trtnik, doma iz ugledne Dednikarjeve družine v Škofji Loki pri Ljubljani. Služil je že sedmo leto pri vojakihi L. 1914. se je udeležil bojev z Rusi, 1915 v Srbiji, 1916 na južnem Tirolskem, 1917 v Rumuniji. Maja meseca letos je zopet prišel na laško fronto, a ga je že tretji dan ubil drobec granate. Bil je trikrat odlikovan: s srebrno hrabrostno svetinjo 2. razreda, z bronasto svetinjo in Karlovim četnim križcem. Njegov nadporočnik, ki je zalučočim starišem pisal dva sožalna pisma, hvali njegovo izredno hrabrost, poštenost, pridnost in splošno priljubljenost tako pri predstojnikih, kakor pri tovariših.

Umril je dne 20. maja na Verhovcah posestnik Franc Samotorčan v starosti 69 let, dober oče in gospodar, večletni občinski odbornik. Bil je daleč na okoli znan in splošno priljubljen. N. p. v. m.!

Umril je dne 29. maja t. l. v Prapročah pri Semicu Janez Konda, oče župana občine Črešnjevce, v starosti 71 let. Bil je kremenit značaj slovenskega kmeta in vzoren gospodar. Občinski odbornik in deloma svetovalec je bil nad 40 let.

Umril je dne 8. t. m. v Št. Vidu nad Ljubljano posestnik in krojaški mojster Anton Jovan, brat g. ravnatelja žitnega zavoda Jančkota Jovana. Vsled svojega blagega in tihega značaja je bil splošno priljubljen. Smrtonosno bolezen si je nakopal v vojaški službi. Naj mu sveti večna luč!

RAZNE VESTI.

Trgovine na Dunaju. Od leta 1914. do 1917. je prenehalo na Dunaju poslovati 9221 trgovin in delavnic.

Linhart umrl. Dne 3. junija je nagle smrti umrl »Stajerček« urednik Karel Linhart. Z Dunaja, kamor je hodil tozarit Slovence, se je vrnil ves pobit in zdelan. Kmalu nato ga je Bog poklical na odgovor tudi za vse krivične besede, ki jih je pisal in govoril zoper Slovence. Star je bil šele 36 let. Linhart ima za seboj burno življenje. Najprvo je bil Slovenec, potem je prestopil k socialnim demokratom in ko so mu pri njih postala tla že prevroča, je šel k odpadnikom in je postal urednik »Stajerca«. Za časa njegovega uredovanja je bil »Stajerc« na višku podlosti. Strupeni in nepravilni pisani so bili njegovi članki. Danes Linharta ni več, slovensko ljudstvo je pa še vedno in bo tudi vedno ostalo na svoji lastni zemlji.

Štrašen vihar je divjal pretekli četrtek celo noč in v petek dopoldne v Boki Kotorski. Uničena je vsa letina: oljka, vinska trta, sadje in zelenjava. Med ljudstvom vlada strašna pobitost, saj je bilo edino njegovo upanje letošnja letina. Boka Kotorska je že par dni brez vsakega kruha. — Tako poroča cenzurirani zadržki »Narodni list«.

Tobak za kmetijske delavce. Vsled ukaza finančnega ministra je bilo razdeljenih med kmetijske delavce 7 milijonov kilogramov tobaka. Seveda se je to zgodilo na Ogrskem, v Avstriji po mora vlada preganjati češkega in jugoslovanskega linitverna.

Kako pcceni je v Švici. Pri nas pada vrednost denarja od dne do dne; z zameno za drugo blago dobiš morda še tupatam kaj nallega, če pa hočeš blago plačati z denarjem, ga pa ne moreš preplačati. Preprost obed — pišejo »Narodni Novine« — s kosčkom govedine, ki je pred vojsko veljal komaj 1 K 50 v, stane danes v Pragi 24 K. V boljših hotelih stane hrana s stanovanjem 50 K na dan, a to je znižana cena za stare znance. Ob takih razmerah moramo smatrati Švico za bajno deželo. Če bremo švicarskih listov inserate, se čudom čudimo. Prvorstni hoteli na Štrickantskem jezeru kličejo na obisk in javljajo, da stane v njih celodnevna hrana s stanovanjem vred 6 do 7 frankov. Podobne nizke cene so pri obleki. Moderno žensko krilo iz pristne volne stane 85 do 225 frankov. Polesenski plašči 75 do 100 frankov, svilnate bluze 22 frankov. Srečne dežele, ki ima v njih denar še tako veljavo.

Uredniki in stavci vseh varšavskih listov štrajkajo, ker imajo prenizke plače. Zato izhaja sedaj v Varšavi en sam dnevnik, ki ga urejajo, stavijo in tiskajo izdajatelji listov sami in lastniki tiskarn.

Nadomeslilo za mleko. Neka gospodinja je iznašla, kako se napravi kaša brez mleka okusna. Pri hiši ni bilo ne mleka, ne maščobe, ne moke, le nekaj pšena. Veljaj poskušnja! Ubila in raztepla je jajce (če bi jih bilo več, bi bilo seveda še bolje) ter dela to v krep, nato pa pšeno in nekaj sladkorja. Ko je potem ta brezmlčna in nezabeljena kaša prišla na mizo, so jo, ker je bila sladka, otroci z večjo slastjo pojedli kakor mlečno; vse-kakor je bila pa precej bolj okusna in redilna, kakor zabeljena.

»Več hrane!« Pred občinsko poslopje nekega švedskega mesta je prišlo številno občinstvo ter je začelo tam kričati: Zahtevano več hrane! Župan je stopil na balkon in ko je čul neprestani krik: »Več hrane!«, je odgovoril: To je jako pametna misel, počakajte malo, stopim tudi jaz k vam pa bomo vsi skupaj klicali: »Več hrane!«

40.000 oseb brez črevljev v Budimpešti. Pri popisovanju prebivalstva v svrhu, da se uredi oddajanje črevljev in v svrhu uvedbe karte za črevlje se je dognalo, da je v Budimpešti 40.000 oseb brez črevljev in morajo hoditi bos. Magistral se je zavzel za to, da morajo biti obuti najprvo bos.

Angel varih. Pod tovrni vlak, ki je šel v Trstu iz enega pristana v drugi ob bregu, je prišel petletni Jurij Hlečević. Ljudje, ki so videli, kako je otrok padel na tir, baš ko je prihajal vlak, so zavpili in mati je mislila,

da potegne izpod vlaka mrtvega svojega sinčka. Strojevodja je ustavil vlak in glejte čudo, otroka se ni bil dotaknil ne stroj in ne vozovi, povsem nepoškodovanega so vzeli izpod vlaka.

Postopanje z dezertjerji. Listi poročajo o prekosodnem postopanju z dezertjerji v Avstriji-Ogrski nastopno: Najdaljše trajanje postopanja s posameznimi obdolženci je določeno na trikrat 24 ur. Ta rok prične s trenutkom, ko je obtoženez izročen sodniji. Izvršitev smrtne obsodbe sledi tekom dveh ur po razglašeni sodbi. Smrtna obsodba pa se ne sme izvršiti ne na nedeljo ne na praznik in ne na tak dan, ko je po veri obsojenca praznik.

Žensk je bilo pred vojsko na Pruskem v železniški službi 10.000, sedaj jih je nad 100 tisoč.

Razstava papirnatih oblek in papirnatih tkanin je v teh mesecih v cesarskem vrtu dunajskega pratro.

7000 dijakov študira letos na dunajskem vseučilišču. Večinoma so židje.

23.242 birmancev je bilo birmanskih letos v cerkvi sv. Štefana na Dunaju — 6090 več kot lani. Birma traja ves teden. Deklic je bilo mnogo več kot dečkov.

Dopisi.

Iz Mošenj. Naš občinski odbor je dne 1. junija z velikim navdušenjem imenoval presvetlega kneza in škofa dr. Ant. B. Jegliča za spoštovanja do njegovih vsestranskih zaslug za domovino častnim članom. — Če ne bo nesreče, bo veliko žita, slame, sena, precej črešnje, češpelj in jabolk. Hrušk in hrusevega vina ne bo. — Na Brezjah je bilo zadnji čas veliko romarjev, tudi iz Rusije. Zapeli bodo tam kmalu novi jekleni zvonovi.

Selca. Katol. slov. izobraževalno društvo v Selcih proslavi v nedeljo, dne 16. junija, dvajsetletni jubilej prevz. g. knezoškofa. Na sporedu je tudi govor in »Žrtve zlobe«, štiri-dajanska igra iz sedanje vojske.

Komenda. Nad vse lepa je bila tiha Krekova slavnost v Komendi prvo nedeljo po obletnici deklaracije. V govoru smo videli Kreka-velikana; v živi sliki »Slava Kreku« smo gledali Krekovo dušo, ki je razlila vso svojo moč v kri jugoslovanskega naroda. Nad vse krasen je bil zadnji dr. Krekov igrokaz: »Ob vojski«, igra v štirih slikah s petjem. Globoko vsebina ostane vsakomur dobro v spominu, saj odseva iz igrokaza mehka duša našega naroda. Vsa čast igralcem, ki so svoje težke vloge dovršeno izvedli. Dvorana je bila nabito polna, mnogo ljudi je moralo oditi, ker ni bilo prostora, zato se igra v nedeljo, dne 16. t. m. ponovi. Obenem proslavimo 20 letnico slavnega vladarja našega nad vse priljubljene knezoškofa, ki je skozi 20 let tako goreče-apostolsko, z neizčrpno vztrajnostjo in neizmerno ljubeznijo delal za večni in častni blagor svojega naroda. Prijatelji, v nedeljo, 16. t. m., ob 4. uri popoldne na svidenje v lepi Komendi!

Sv. Vid nad Cerknico. Na Veliki ponedeljek so vrta dekleta iz Sv. Vida priredile dve igri s petjem, ki sta v občo zadovoljnost prav dobro uspeli. Zlasti se je s svojim kupletom priljubil občinstvu osemletni »France«, ki je v ljubki pesmici popeval, koliko gorja je v njegovem »gospodarstvu« povzročila svetovna vojska. Čisti izkupiček je bil odposlan v prid slovenskih slepcev. 16. junija se bo pri nas vršila druga igra v isto korist.

Breznica. V nedeljo, dne 2. junija, smo se tudi Brezničani spomnili velikega moča in narodnega probuditelja dr. Jan. Ev. Kreka. Priredili smo njemu na čast lepo slavnost. Naše izobraževalno društvo si je nabavilo veliko in lepo sliko dr. Kreka, delo fotografa Rovška v Ljubljani. Veseli smo bili, ko smo izvdeli iz slavnostnega govora, kako je nemurno deloval dr. Krek za blagor kmečkega in delavskega ljudstva. Posojilnice je ustanavljal, gospodarske zadruge je vpeljal, za izobrazbo ljudstva je skrbel. Lepe igre je spisal. Vsem trpečim in zatiranim je hotel pomagati. Kot državni poslanec je delal z vsemi

močmi, da pride ljudstvo do svojih pravic. Prisklical je v življenje veliko misel o jugoslovanski državi pod habsburškim žezlom. — Čudno se nam je zdelo, da pri tem ogromnem delu ni iskal dr. Krek ne sebe, ne denarja in ne svoje časti. Malo so se nam že oči odprle, da je velik le tisti, ki ne išče sebe in svoje časti, ampak dela nesebično za blagor bližnjega. Nato smo prav radi poslušali lepe deklaracije S. Gregorčičevih pesmi. Živa slika »Vstajenje« nam je nudila nekaj posebnega. Nazadnje smo se kar čudili dekletom, ki so tako lepo in dovršeno predstavljale veseloigro »Prisiljen stan je zaničevan«.

Vojaška pisma.

Zopet v planinski koči.

(V. ž. M. Šk.)

III.

Ko smo prišli pred dvema leti z našimi črnovojniki na Sleme branit domovino pred dednim sovražom, so me civilisti iz tolminskih gorskih vasi naprosili, naj se usmilim tudi njih — zapuščenih ovčic brez pastirja. Zjutraj ob sedmih sem opravil službo božjo za vojake, potem pa tri ure daleč čez dolino in hrib. Nikoli ne pozabim ne jaz, ne dobri Tolminci vojaške procesije sv. Reš. Telesa. Pa tudi srčnemu veselju je na zemlji vedno primešana grenka kaplja bridkosti. Sele v nebesih bo radost neskajljena! Postrežbo sem imel v kmetski hiši. Stregla mi je stara mamica, dobra gorjanka. Bog ji povrai stotero, ker mnogokrat me je okrepčala! Gospodar je bil na vojni. Mlada gospodinja pa se je izogibala družbi in je bila čudno prepadena. Ko sva bila sama z mamico in sem jo vprašal, se je najprej razjokala ter pripovedovala žalostno zgodbo o »njej« in vojaku. In zgodba je postala po vrhu še očitna.

Pridem drugo nedeljo! Prišel je mož na dopust. Kajpada so mu dobri sosedi: hitro povedali. — Ko smo bili sami, sem delal poravnavo in kot dober mož je podal roko in jaz sem vesel pritrđil. Korajžno sem stopal zopet pet ur nazaj v gore.

Pridem tretjič, takrat obiskat domačega župnika, ki se je preselil med svojece. Pri kapeli vidim svež grob. Vprašam dečka, ki je pasel ob poti dve kozji, kdo je tačas umrl. In mi je povedal, da je »ona« skočila čez nekaj dni v vodo. Siroti se je nekako zmešalo. Po-trt in težkih korakov sem stopal nazaj na Sleme.

K šolskim bratom!

Kakor vsako leto, tako bodo sprejemali tudi letos za šolsko leto 1918/19 č. č. šolski bratje na Dunaju v svoj zavod tako dečke in mladeniče iz poštenih slovenskih družin, ki imajo voljo vstopiti v njihovo kongregacijo ali redovno družbo ter se posvetiti z dušo in telesom prelepemu smotru, ki ga ima ta družba. Namen kongregacije šolskih bratov, ki jo je ustanovil sv. Janez Krstnik de la Salle (de la Sal) je: 1. Posvetiti člane same, ki postanejo udje kongregacije; 2. krščanska vzgoja in pouk mladine. Slovenska naša domovina in ves slovenski jug potrebuje krvavo dobrega pouka, torej izvrstnih učiteljev. Slovenski stariši, ki imate pridnega in nadarjenega dečka, lahko storite veliko uslugo celotnemu našemu jugoslovanskemu narodu, ako posvetite svojega sina prelepemu smotru kongregacije šolskih bratov. Seveda je treba v to svrhu precejšnje mere nesebičnosti in požrtvovalne ljubezni do bližnjega, precej navdušenja za občni blagor našega ljudstva. V kongregaciji šolskih bratov Vama namreč, slovenski oče in mati (to isto velja tudi za hrvatske stariše), sin ne more biti v gmočno oporo na stara leta. Če imata torej sina-edinca in menita, da Vama bo on s svojim delom in zaslužkom lajšal težave sivih las, potem mladenič ni za šolske brate. V kongregacijo šolskih bratov pa vabimo dečke in mladeniče, ki imajo pogum, popolnoma posvetiti se gori označeni dvojni nalogi te duhovne družbe.

Posebni pogojev kongregacija šolskih bratov ne stavi. Kdor pa se hoče oglasiti za

ta prelepi poklic, mora že doslej imeti pravega duha, ljubiti zlasti pokorščino, molitev in delo; da more postati kedaj dober učitelj, mora biti tudi trdnega zdravlja. Kdor bi imel torej kako večje telesno napako, bi moral to pač jasno povedati v svoji prošnji za sprejem.

V pripravljalni tečaj sprejemajo šolski bratje mladeniče, stare vsaj 13½ do 16 let, ki so dobro izvršili ljudsko šolo; starejši mladeniči pa, ki so izvršili že nekaj srednjih šol, utegnejo vstopiti takoj v noviciatu, ki traja nalik juvenatu (pripravljalnemu tečaju) po dve leti. Zadnja stopnja izobraževanja bodočih šolskih bratov se imenuje skolasnikat; v njem se pripravljajo kandidati za državne izpite, da morejo postati učitelji in profesorji.

Tudi starejši mladeniči, ki imajo veselje do rokodelstva ali poljedelstva, so dobro došli pri šolskih bratih, ki potrebujejo v svojih zavodih tudi takih pomočnikov, ki imajo iste pravice in dolžnosti z ostalimi šolskimi brati.

Stariši ali mladeniči, ki imate voljo storiti kaj za srčno in umsko izobrazbo našega millega naroda, pa tudi za njegovo in vašo lastno večno srečo, pišite slovensko pismo na šolske brate na Dunaju, da izveste vse podrobneje, kar želite. Pišite pod naslovom: Častiti gospod br. Anzelm Mavser, ravnatelj juvenata, Dunaj, XXI./8, Strebersdorf (Marienheim). Na željo dobite lahko tudi pojasnil od profesorja Frančiška Pengov, št. Vid nad Ljubljano, ali prof. Franč. Omerza, ravnatoma.

Gospodarske stvari.

Cesar in vojno posojilo. Cesar je sprejel 5. junija dopolndne finančnega ministra barona dr. Wimmerja, ki mu je poročal o pogojih 8. vojnega posojila. S toplim priznanjem se je cesar spominjal kreditnih zavodov, časopisja in številnih oseb, ki vrše težavno delo agitacije po deželi ter izrekel upanje, da bodo vsi ti činitelji storili, kar bodo mogli. Cesar je pripomnil: Upam, da mi boste meseca julija zopet poročali o sijajnem aspehu. Če stori vsakdo svojo dolžnost, je uspeh zagotovljen. Cim trdnjeje se izkazemo, tem bliže bo mir. — Končno je cesar sporočil finančnemu ministru, da je sam podpisal 12 milijonov kron za osmo vojno posojilo.

Cene za glavne prasiče se bodo zvišale za polovico. Ko dobimo natančne podatke, jih bomo objavili.

Kje dobiti bencina za poljedelske motorje? Č. kr. poljedelsko ministarstvo je tudi letos zagotovilo poljedelcem, da dobe pravočasno v svrhu obdelovanja polja in mlačve za stroje gorljive tekočine. Zaradi težko pridelo-lanja mineralnih olj pa ne bodo mogli dobiti čistega bencina, marveč le težki bencin (teža 0-745), v glavnem le mešan bencin (teža 0-760 do 0-770) in bencolovo mešanico (iz bencola in petrolejskega bencina) in še to v manjši meri. To se bode pa oddajalo neposredno poljedelcem. V poštev pridejo le motorji, ki se rabijo za mlačev in obdelovanje polja. Kdor hoče te tekočine dobiti, mora v smislu tozadevne ministrske naredbe natančno izpolniti predpisane rumene tiskovine ter jih potrjene po občinskem uradu poslati neposredno na poljedelsko ministarstvo (An das Department XXVI. des k. k. Ackerbauministeriums), ki bode potem nakazalo poslovalnicam, da določijo zaproseni bencin. Do preklica bode odpošiljale bencin sledeče tvrdke: Teerag-Aktiengesellschaft für Teerfabrikate, Dunaj III., Marxergasse 25, in njena podružnica v Pragi, Gerson Böhm u. Rosenthal, Benzin u. Oelwerke, G. m. b. H., Dunaj XX., Donauschinggasse 22; Schön u. Kreidl, Dunaj III., Dietrichgasse 5; Alois Brey, Praga II., Na Florenci 17 ter inženir Jožef Barč v Budjovcih. Glede plinovih in surovih olj za mazanje motorjev se imajo zainteresirani obračati v smislu tozadevne ministrske naredbe na trgovsko ministarstvo (Mineralölabteilung des k. k. Handelsministeriums).

Ureditev prometa s krompirjem. Prehranjevalni svet je imel 5. t. m. sejo, v kateri se je bavil z ureditvijo prometa s celim pridelkom krompirja. Poročal je državni poslanec dr. Schreiner in pojasnila je dal predsednik dr. Paul. Ravnatelj Eldersch se je energično

postavil proti temu, da bi nova naredba prinesla zopet kontingentiranje, kakor lansko leto. Prehranjevalni svet se je z večino pridružil temu naziranju.

Cepljenje prašičev proti rdečici. Važnost prašičev za prehrano ljudstva postaja vedno večja; pomanjkanje prašičjega mesa in masti čutilno vedno bolj in zato je skrb, da se številno prašičev v deželi ne le ohrani, ampak tudi pomnoži, vedno večja. Poleg pomanjkanja primerne krme, posebno take, ki je potrebna za pitanje prašičev, ovirajo razvijanje in korist pri prašičereji posebno nekatere kužne bolezni, in med temi je v prvi vrsti rdečica, ki nam marsikatero leto naravnost ogromno škodo napravi. Ako se je ta bolezen v kakem kraju pojavila, nastopa tam potem rada vsako leto in spravlja posestnike v obup; iz poročil, ki so prihajala deželnemu odboru, vidimo na primer, da je v preteklem letu v neki vasi, kjer je bilo vsega vkup nekaj nad 200 prašičev, obolelo v kratkem času 118 prašičev na rdečico, ki so poginili ali pa se morali v sili zaklati. Ako se take škode dogajajo, je pač razumljivo, da posestniki prašičev iščejo pomoč in sredstva zoper to bolezen; po vseh dosedanjih izkušnjah je pa cepjenje edino zanesljivo sredstvo zoper to kužno in da so ljudje o tem že tudi popolnoma preverjeni, sklepamo iz tega, ker je povpraševanje zaradi cepjenja vsako leto večje. Ker je sedaj mnogo živnozdravnikov v vojaški službi, se v zadnjih letih v mnogih občinah cepljenje ni moglo izvršiti; letos pa hoče deželni odbor skrbeti, da se bo v vseh prizadetih občinah cepilo. Zaraditega naj županstva, katera sama ne morejo živnozdravnika dobiti, sporoče to nemudoma deželnemu odboru in povedo tudi, koliko prašičev imajo za cepjenje potrebnih; razen visoko brejih svini se cepijo vsi prašiči, najbolj nevarna je na rdečica za prašičke do enega leta. Ko bo dobil deželni odbor ta sporočila, bo deželni odbor, da se cepjenje v dotični občini kmalu izvrši.

Sladkor iz Ukrajine je stal na Dunaju o do 10 K. Navijačci cen so povišali ceno na 28 kron.

Papirnat denar. V Avstriji-Ogrski je v prometu za 23 milijard papirnatega denarja. Zaklad zlata in srebra avstro-ogrške banke je koncem decembra 1917 znašal 381 milijonov kron.

Prehrana. V zadnji seji prehranjevalnega sveta dne 6. t. m. so sprejeli načrt za ureditev prometa s krompirjem letošnje letine. Predsednik prehranjevalnega urada dr. Paul je poročal o bodočem gospodarstvu z žitom. Na berlinskih posvetovanjih so se zedinili, da je treba v vseh treh državah uvesti kolikor mogoče enakomerno gospodarstvo, da bo mogoče izhajati. Proti skrivni kupčiji z mlevskimi izdelki se mora nastopiti s poostrenim nadzorstvom nad meznimi mlini in s splošno prepovedjo ročnih mlinov. Posestnik, ki ne bo oddal določene množine žita, bo moral dati namesto tega druge proizvode. — Poročevallec dr. Degischer je rekel, da se bo zapelba žita izvršila čim preje, da se prehitte skrivni kupčevalci. Za mlačev potrebni premož in bencin sta že zagotovljena. Ravnotako je vojaška uprava zagotovila dalekosežno delavno pomoč. Za pobiranje žita se razdele dežele v okrožja.

100 milijard vojnega dolga bomo imeli po vojni, kakor nam obetajo finančniki. To znači, da bomo morali letno plačevati skoraj 5 do 6 milijard samih obresti; več kakor je znašal cel naš proračun pred vojno. Zopet nam obetajo, da bosta železnica in pošta podraženi, istotako tobak in cigarete, ter zvišanje davek na sladkor, premož, vino, pivo, zvišanje in tako dalje.

Oprostitev preskrbjevalcev krme. Dobrašnikovo ministrstvo je odredilo, da se letošnji preskrbjevalci krme, to so: nepogrešljivi komisariji, podkomisarji, nakupovalci, stiskalci in strojniki do 31. avgusta oproste črnovojniške službe. Prošnje je vlagati potom svoje občine in politične oblasti na c. in kr. vojaško poveljstvo.

Železo raznih profilov za obrtnike ter pločevino bo skušal preskrbeti zavod za pospeševanje obrti na svoj račun. Da bo dobil

za svojo vlogo potrebno podlago, naj priglasijo zavodu za pospeševanje obrti, Ljubljana, Dunajska cesta 22, obrtniki, ki drugim potom ne morejo preskrbeti tega materiala, natančno najmanjše množine, ki jih rabijo za dobo treh mesecev s popisom kakovosti. Ob enem naj navedejo na priglasitvi števil svojih delavcev, pomočnikov, vajencev itd., kar naj potrdi pristojno županstvo. V priglasitvi naj se tudi navede, ali se rabi material za stavbene ali poljedelske namere, oziroma koliko za vsako vrsto dela. Priglasitvi naj se pošljejo najkasneje do 17. t. m., na poznejše priglasitve se zavod ne bo več oziral in tudi ne odgovarjal na dopise.

Zglasitev zaloge posekanega lesa domačega kostanja. Vsled § 1. ministrskega ukaza z dne 13. maja 1918, drž. zak. št. 179, je vsakdo, ki ima v zalogi več kot pet kubičnih metrov posekanega lesa domačega kostanja ali ki ga hrani v zalogi za koga drugega, primoranzglasiti te zaloge po stanju z dne 25. maja 1918 z navedbo množine v kubičnih metrih in z označbo skladišča c. in kr. vojnemu ministrstvu, oddelek za usnje (Duna) 1., Kolovratring 14) do 15. junija 1918. Prepis te zglasitve se mora istodobno vpslati onemu ukrajnemu političnemu oblastvu, ki je z ozirom na skladišče lesa pristojno. — Pozneje morajo gori navedeni obvezanci c. in kr. vojnemu ministrstvu (oddelek za usnje) podati 1. dne vsakega meseca naznanilo o prirastku, nastalem nasproti nazadnje naznanjenemu stanju, o odtelj prodani ali podelani množini in o končnem stanju zaloge. — Kdor ravna zoper ta določila, bo kaznovan na denarju do 20.000 K ali z zapornikom do 6 mesecev. Izventega more se zapleniti zaloge lesa.

Naše gospodarstvo. »Grazer Tagblatt« je napisal članek, ki pravi med drugim: Država in Nemci so v nevarnosti po slabem gospodarstvu na političnem, kakor tudi na gospodarskem polju. Če se tudi cenzura, posebno vojaška, z rokami in nogami brani kritike, moramo vedno gledati, da pripomoremo resnici do zmag. Povedati se že mora, da je prehrana naših vojakov v primeri s častniki in njih svojci slaba. Stanje naše živine je padlo za 62 odstotkov; rekvizicije najnika so pobrale 6 do 7 odstotkov, nič čudnega ni, da koprneče gledajo naši kmetje na Hrvaško in Ogrsko, kjer se je stanje živine prej povišalo, kakor padlo. In oddaja kovin? Vse se mora oddati, na bejških ob Soči pa vidimo še danes cele vagonne bakra, medi in bronu; v zaledju, n. pr. v Studenci, leži še danes 8 do 10 rekviriranih bakrenih kotlov in čakajo, kam jih bodo poslali. Na stotine vagonov svinca je nakopičenega; industriji pa ne dajo niti enega vagona.

Za kmetstvo prebivalstvo. Deputacija kršćansko-socialnih poslancev se je pod vodstvom poslanca Hausserja oglasila pri vojnem ministru baronu pl. Stöger-Steinerju in zahtevala, naj se kmetovalcem preskrbi usnje in prepuste kože v sili zaklanih goved. Drugo zahtevo je minister odbil, a izjavil, da je zahtevo kmetovalcev, da se jim nakaže usnje v razmerju in po odstotnem razmerju oddaje, opravičena in praktična; pripravljen je pomanjkanju usnja v tej smeri kolikor mogoče odpomoči. Nato je prosila deputacija, naj se iz Rusije vračajočim se vojakom dovoli več nego štiritedenski dopust, če mogoče trimesečni, kakor na Nemskem. Vojni minister je rekel, da teko o tej stvari pogajanja, da pa že danes lahko reče, da se bo vojnimi ujetnikom iz Rusije dovolil znatno daljši dopust, na splošno po osem tednov. Deputacija se je končno zavzela za pravočasen dopust kmetijskim strojnikom in za preskrbo delavnih moči za žetev.

Zdravstvo.

Kurja očesa na nogah

nastanejo tam, kjer nas kaj tišči ali žuli. Navadno so to ozki čevlji. Dolgotrajno ali vsaj večkratno drgnjenje oziroma stiskanje napoti kožo do tega, da se začne sama od sebe braniti proti pritisku. Gornja oroženela plast kože se bolj otrdi, od spodaj pa rastejo iz kože vedno nove oroženele plasti, tako da postane

gornja trda plast tudi vedno bolj debela. Tako tvori gornja oroženela plast, ki ni nič drugega kot kurje oko, varstvo pred prehudimi pritiskom na nežne notranje dele v koži. Posebno rada se naredi kurja očesa na koži, ki je neposredno nad kostjo ali nad kostnim členkom brez tolsčnate podlage. Na takih krajih je pritisk na kožo tudi najhujši, ker je koža med dvema trdima predmetoma, med kostjo in čevljem. Iz tega je razumljivo, da se naredi kurje oko največkrat na vrhu prstov, posebno na malem prstu ali na drugem členku ostalih prstov. Neredko mučijo ljudi kurja očesa tudi med prsti ali na podplatih. Ker na členkih stiskajo čevlji kožo na čisto majhnem, navadno okroglem prostoru, so kurja očesa okrogla, v sredi so najdebelejša, potem pa okroginokrog vedno tanjša, tudi so na sredi nekoliko temnejša. Tako imajo ti tvori nekaj podobnosti s kurjim očesom, in odtod imajo tudi ime.

Skušnja uči, da kurja očesa postajajo manj rastejo kot poleti. Tedaj tudi mani bole. Meni da so kurja očesa tudi dobri napovedovalci vremena. Kadar se bliža slabo vreme, so narateč silno občutljivi za vsak pritisk. Razlagajo to tako: ona oroženela plast, ki tvori kurje oko, zelo željno vsrkava vodo, bodisi iz potu, bodisi iz zraka. Ker je zrak pred slabim vremenom prenapolnjen z zračnimi hlapi, se kurja očesa napijejo vode ter se vsled tega napno. Ker so pa debelejša, bolj pritiskajo na sosednje živce, kar povzroča neprijetne bolečine. Sploh moramo reči, da nismo nič kaj veseli kurjih očes predvsem vsled tega, ker so ne vsak pritisk tako zelo občutljiva. Bodisi bolj ozek ali neroden čevelj ali kak udarec od zunaj na kurje oko povzroči skoro neznosne bolečine. Zato tudi vsak stremi za tem, da kurja očesa čim preje odpravi.

No, popolna odprava kurjih očes pa ni tako lahka stvar! Namreč če enkrat začno rasti, potem jih ne odpravimo zlepa. Držati jih moremo pač nazaj, zatreti nel. Prvi pogoj, da kurja očesa na nogi ne začne rasti ali da vsaj ne rastejo naprej, so dovolj prostorni čevlji, ki ne otkajo kože. V tem oziru je treba poiskati čevljarja, ki zna narediti nogi ravno primeren čevelj, ne prevelikega in ne premajhnega. Da kurja očesa vsled pritiska ne bole preveč, je dobro, da čevljev tam, kjer se drgne, obležemo z mehko klobučevino z izrezano jamico, tako da se kurje oko ravno ujema z jamico. Seveda pomaga taka podloga le toliko časa, dokler kurje oko preveč ne odebeli. Zato je treba kurje oko čim večkrat odstraniti, čeprav potem zopet zraste. Na najkrajši način odstranimo kurje oko, če ga izrežemo z ostrim nožem. Toda pri tem moramo paziti, da z nožem ne pridemo do krvi, ker jo lahko zastrupimo. Zato je najbolje tako delo prepustiti izvežbanemu človeku, zlasti zdravniku. Na bolj varen način se znebimo kurjih očes s sredstvi, ki oroženelo kožo kurjega očesa zmehčajo, da jo potem lahko odlučimo z roko ali s kakim drugim topim predmetom. Najbolj preprosto zmehčamo kurja očesa, če umivamo nogo v gorki vodi, posebno če zraven rabimo še ostru mila. Isti učinek imajo tudi razni »flajstri« za kurja očesa, ki jih dobimo v apotekah, ali pa salicilni praški.

Stoletnice in druge obletnice.

Nabral V. S.

(Dalje.)

14. 1618. Dr. Janez Ludovik je bil rojen v Ljubljani 17. nov. 1618. Oče je bil Nemeč in se je kot mizar priselil v Ljubljano ter se poročil s Slovenko Suzano Akuš. Ker je bil dober delavec in varčen, si je pridobil dokaj imovine ter je dosegel celo župansko čast. Sin Janez Ludovik se je pridno učil, vstopil v duhovski stan in je kot pridigar in zgodovinar zaslovel tudi preko mej svoje ožje domovine. Izdal je v latinskem in nemškem jeziku okoli 40 knjig, večinoma govorov, pridig in zgodovinskih spisov. L. 1672. je izdal novo izdajo »Evangelijev in Listov« v slovenskem jeziku. Umrl je l. 1681 in je pokopan v cerkvi sv. Jakoba v zadnji kapeli na desni strani.

1718. V Ljubljani je umrl Bertold pl. Höffern. Bil je glasbenik in duša Academicarum Philocharmonorum. Zlagal je cratorije, ki so jih v cerkvah proizvajali. -- 24. julija je bil umeščen škof Viljem grof Sessle. Dva dni pozneje na sv. An. dan je blagoslovil in vložil temeljni kamen novi uršulinski cerkvi, ki so jo postavile uršulinke večinoma na stroške Jakoba Schella pl. Schellenburškega in njegove soproge Katarine. Dozidali so jo l. 1726, veliki oltar postavili l. 1744. In posvetili l. 1747.

1718. V aprilu 1717. je cesar Karel VI. odobril predlog, da sezida Ljubljana novo mestno bišo. Načrt zanjo sta predložila Gregor Maček in Karol Martinuzzi, oba ljubljanska stavbarja. Martinuzzi je načrt ni bil sprejemljiv radi zavžitih stopnjic. Ker so mestni očetje njegov načrt odklonili, so mu dali 12 cekinov odškodnino. Odobrili so Mačkov načrt in po njem zidali. Stavba je bila v dveh letih dovršena (1717. in 1718.). Za stolpič so naročili nov zvon l. 1718., dočim je starejši iz l. 1602., ko je županoval Ivan Sonce. L. 1718. je bil župan Jakob Heindler.

17. Dr. Gregorij Oglar (Carbonarius de Wieseneck) † 1717.

Dr. Gregor Thalnitscher pripoveduje v svoji kroniki, da je došel v svojo domovino dne 9. decembra 1715. vitez dr. Carbonarius, ki je bil 26 let telesni zdravnik ruskega carja in si nabral veliko bogastva, zlasti biserov in draguljev.

Kdo je bil ta Carbonarius? Ime je znano iz Jurčičeve povesti, sicer pa je mož znan samo v ožji domovini, v Naklem. Ker je umrl pred 200 leti 2. febr. 1717. l., naj spomin nanj zopet nekoliko oživite te vrstice.

Na sv. Gregorija dan 12. marca 1651. l. je bil rojen kot drugorojenec Martinu Voglarju in materi Atenki deček, ki so ga krstili po svetniku tistega dne, na ime Gregorij. Na kraju njegovega rojstva stoji sedaj druga hiša, ki jo je sezidal l. 1725. Gregorijev nečak Matej Voglar, h. št. 39 v Naklem pri Kranju. Gregorija so poslali v Šole in l. 1671. se je v krstni knjigi v Naklem zaznamoval kot »studiosus Gregorijus Carbonarius«. Pripovedujejo, da je študiral zdravilstvo v Rimu in postal doktor zdravilstva. Še poprej je postal v Avstriji doktor modroslovja. Imenovan je bil za deželnega zdravnika za Kranjsko in Koroško. Ko je razsajala kuga l. 1681. na Štajerskem in je umri deželni zdravnik v Radgoni, je poslala vlada v Radgono dr. Carbonarija, ki se je nastanil v hiši meščana Mat. Fluherja. Ko je Fluher v začetku januarja 1683 umrl, je dr. Carbonarius zasnubil njegovo vdovo in se z njo poročil 3. avgusta 1683. Ta mu je v Radgoni porodila dve hčerki l. 1684. in 1685. L. 1686. je odšel iz Radgone. L. 1688. ga je cesar Leopold I. izbral in poslal v Moskovo za telesnega zdravnika ruskima carjema, svojima predragina bratoma. Bila sta brata Ivan in Peter. Od l. 1689. do 1725. je Peter I. Veliki sam vladal obširnemu Rusijo. Ker je Peter Veliki rad potoval po Evropi, ga je Carbonarius bržkone spremljeval na poti kot osebni zdravnik. Na ruskem dvoru je zvesto služil carju, obenem pa iskreno zastopal smeri našega cesarja, zlasti ko je tja došel avstrijski poslanec Iv. Ign. Kurs. Tudi se je trudil, da bi se katoliška cerkev zopet udomačila na Ruskem. Vsed mnogih zaslug za Avstrijo ga je cesar Leopold I. povzdignil v plemeniti stan s pridevkom »de Wieseneck«, ki si ga je Carbonarius izbral radi lege svoje rojstne hiše ob oglu travnika, ki se razgrinja na vzhodno stran nakelske vasi. Bržkone pa je hotel s tem nekoliko popraviti napako, ki jo je kot dijak storil, da je svoj priimek Oglar ali Voglar polatinil v Carbonarius, meneč, da prihaja Oglar od oglja. Diplomlo hrani ljubljanski deželni muzej. Hkrati ga je cesar Leopold imenoval za svojega svetnika. Isto čast mu je prisodil tudi Peter I. Veliki.

Po 26 letnem službovanju je zaprosil Carbonarius od svojega carskega gospoda odpuščico, želeč še pred smrtjo videti svoj dom. Car mu je izdal 22. aprila 1714. priporočilno pismo. Z njim je odpotoval z ženo in s posli v Avstrijo. Kdaj je odšel in kako je hodil, ni znano. Domov je došel po Thalnitscherju šele čez poldrugo leto v decembru 1715. Tudi otrok nihče več ne omenja. Bržkone so že poprej

pomrli, ali sta se pa hčerki na Ruskem poročili.

Oglarjevi življenjepisci sodijo, da ga je car poslal v Rim kot poslanca, ki se je pogajal s papežem radi zedinjenja pravoslavne cerkve s katoliško. Ali je na tem kaj resnice, je težko sklepati. Bržkone je govorica nastala, ker se je tedaj splošno govorilo, da car misli na zedinjenje.

Dr. Carbonarius je bržkone svoje zadnje dni preživel v Kranju. Tu je zbolel. Zdravnik Heine se je zastoj trudil, da bi mu ohranil življenje. Umrl je 2. febr. 1717. Prejel je prav spodbudno sv. zakramente. V oporoki z dne 21. marca 1716 je postavil za izvršitelja gen. vikarja Jan. Jakoba Schillinga, kranjskega župnika. V oporoki se je spominjal tudi domače vasi in ji oskrbel vodovod z dvema izločoma. Za vodovod je odločil 5000 goldinarjev. Za mašno ustanovo v Naklem je volil 100 gid. Svoje domače posestvo je zapustil bratu Andreju. Ta je napravil vodovod z dvema vodotočema. Pozneje l. 1749. je odločil še naklenski župnik Josip Kos 1500 gid. za vzdrževanje tega vodovoda. L. 1756. so Naklanci postavili obema dobrotnikom v spomin znamenje Matere Božje z napisom. (Dom in Svet, 1889, 149; Anton Koblar: Dr. Gregorij Oglar str. 180; M. Slekovec: Dr. Gr. Oglar; Zgodovina nakelske fare, str. 116—118, o vodovodu 71—73; Carriola, l. 1838, 255 in Mittheilungen d. hist. Ver. f. Kraig, 1851, 71, v obeh doslovno enako F. Ks. Legat: Dimitz, Geschichte Krains, IV., 78; Trdina, Zgodovina slov. naroda, 119; Parapat, Letopis Matice slov., 1870, 125.)

1818. Ivan Vesel-Koseski je kot visokošolec l. 1818 izdal prvo svojo slovensko pesem »Potolažba« (tolažba). Poleg slovenskega besedila je postavil tudi nemško. Ta pesem je prvi slovenski sonet. Izšla je pesem v 24. številki lista »Laibacher Wochenblatt, Zum Nutzen und Vergnügen, 1818.« V 31. številki istega lista je priobčil Vesel potin nemško balado: Kurth von Rosseck, zloženo po pripovedki iz domače moravske doline. Ta list je koncem leta prenehal in je od leta 1819. dalje izhajal pod naslovom »Illyrisches Blatt«.

Potovanje žlahtnih kovin k imenokožcem.

(Konec.)

Tam zadaj v Aziji namreč stanujejo poševnooki Japonci in ti hočejo imeti svoje blago plačano tudi v zlatu. Ker so delali Angleži, Rusi in Francozi že dalje časa le še z zadolžnicami, mesto z zlatom, zato so prodajali Japonci te zadolžnice v Ameriki za zlato. Začel je šumeti nepretrgan zlat vrelec iz Sv. Franciška (mesto na zapadnem bregu Zedinjenih držav) preko tihega oceana na Japonsko in ta vrelec je v kratkem narasel v cel potok in reko. Predsednik Wilson si slednjič ni znal pomagati drugače, kakor da je prepovedal izvoz zlata na Japonsko, odkoder je šlo tudi na Kitajsko in v Indijo. Seveda je to zdravilo samo začasno. Četudi Japonci v trenutku ne morejo do svojega zlata, pa zato njihove zahteve ne izgube svoje veljave in prišel bo dan, ko jih bo treba plačati. Tedaj poromajo novi veletočki zlata v vzhodno Azijo, da se ne vrne nikdar več; kajti doslej še nikoli ni prišlo zlato iz azijskih dežel nazaj v Evropo.

To pa je za nas belopoltnike naravnost nesreča. Vsi vemo, da imajo državne banke izdati za trgovino in obrti le trikratnik toliko papirnatega denarja, kolikor znaša zaloga zlata v njihovih kletih. Ker odajamo sedaj belokožci tako ogromne množine zlata žoltemu plemenu, zato

bomo imeli tudi po sklenjenem miru mnogo manj zlata na razpolago, zato pa tudi sploh malo denarja, kdor si bo izposodil denar, bo moral šteti velike obresti zanj, vse to bo močno oviralo našo obrt in trgovino, vse bo silno drago tudi po vojski.

Mimogrede naj omenim, da se je proizvodnje zlata med vojsko zmanjšalo komaj za dva odstotka. Anglija vzdržuje celo one zlate rudnike, ki obratujejo sedaj z izgubo, da morajo delati naprej. Produkcija zlata znaša okroglo letnih 2100 milijonov kron. Na proizvodnje srebra pa Anglija nima takega vpliva, zato se je pa tudi zmanjšala ta produkcija, v prvi vrsti vsled pomanjkanja delavcev, od 7.220.000 kg leta 1913 na 5.540.000 kg leta 1916.

Svetovna vojska je in bo še izpremenila marsikako državo iz bogatina v ubogega Lazarja; med temi tudi Anglija ne bo zaostala. Vemo pa, da obubožane ljudi gleda svet precej po strani. Ako angleške nasebine, kakor Indija, ne bodo mogle dobiti denarja, ki ga potrebujejo za razvoj svojega kmetijstva in obrti, več v Londonu, kakor pred vojsko, ampak ga morajo poiskati v Newjorku ali v Tokio pri Japoncih, tedaj je šlo tudi angleško trgovsko prvenstvo na svetu rakom žvižgat.

Ako kaka država sedaj v vojski ne zamenja vsakemu, ki to zahteva, njegovega papirnatega denarja z zlatom, postane zlasti inozemstvo nezaupno in ne prisoja papirnatemu denarju tiste vrednosti, kot je natiskana na njem. Vrednost denarja pade. Na Španskem ne dajo n. pr. za nemški 120 kronski bankovec niti 60 kron, za 100 angleških futov šterlingov niti 80; kar je pa še bolj čudno, je pa to, da je vreden tudi ameriški 100 dolarski bankovec samo 80 dolarjev, četudi velja Amerika kot najbogatejša dežela sveta. Amerikanci so vsled tega kar iz sebe in zato je tudi Wilson prepovedal izvažanje zlata. Nasproti temu pa sprejemajo japonske 100-yenske bankovce po vsem svetu kot take za 100 yenov.

Na ta način so pripomogli tisti, ki se na noben način ne morejo povspeti do edino pravičnega, edino naravnega in krščanskega načela: Vsi narodi so pred Bogom in ljudmi enako vredni, vsi narodi naj sami odločujejo, kako da hočejo biti vladani... pripomogli so z brezkončno vojsko, ki je, kakor kaže, tudi še ne mislijo končati, da je doseglo rumeno pleme brez truda in kapljice krvi velikansko zmago na polju denarstva nad belim plemenom, pripomogli, da je danes Tokio imenitnejši nego dosedanja denarna središča sveta London, Newjork in druga.

Ali mar tisti, ki nosijo v obeh sovražnih taborih zvonce na vratu ničesar ne vedo o tem sramotnem madežu na čelu prosvetljenega belega plemena?! Ko bi odločilni krogi vedeli zanj, morda bi le napeli vse moči, da sklenejo čim preje sporazumen, prijateljski mir, (ne mir meča, ki ga spremlja škrtanje z zobmi in prisega osvete v srcih) in tako polagoma izbršejo ta sramotni, a tudi silno škodljivi madež.

Listek

Izgubljeni sin.

Povest. Spisal Erik Friesen. Prevel ***.

(Dalje.)

Kar nekdo na lašno potrka na vrata. Rolf in Magdalena se nič ne zmenita za to. Preveč sta utopljena vsak v svoje misli. Sedaj potrka drugič, krepkeje, odločneje. Obotavljaje se odpre Magdalena.

»Neki gospod je zunaj,« naznanja služabnik.

»Saj sem vam vendar povedala, Jakob, ja imava opravilo in da ne sprejmeva ničesar.«

»Saj sem vse to povedal gospodu, gospa Durban, pa se ne pusti odpraviti. Pravi, da mora na vsak način govoriti z gospodom Durbanom.«

»Dobro. Pojdite, Jakob.«

Služabnik odide in Magdalena se zopet liža svojemu možu. »Lubi Rolf! Neki gospod je zunaj in hoče s teboj govoriti.« Nobenega odgovora. »Naj grem li doli namesto tebe?« Zopet nobenega odgovora. Skoraj se zdi Magdalini, da jo ne razume. »Precej se vrnem. Zdravstvij za ta čas, moj ljubi Rolf!«

Nato zapusti sobo. V predsobi sedi na nizkem pletenem stolu majhen, upognjen mož. Ostre so poteze njegovega obraza in rumenorjava barva njegovih lic priča, da je orientalec. Ko zagleda visoko, ponosno žensko postavlo, ki se mu počasi, z glavo pokonci bliža, vstane in potegne klobuk s sive glave.

»Kaj želite, moj gospod?«

»Rad bi govoril z gospodom Durbanom — in sicer takoj, gospa.«

»Saj vam je že služabnik povedal, da lanes gospod Durban nobenega tujca ne sprejme.«

»Ne —?« Oduren nasmeh priplava na njegovo vpadla lica. Urno seže v žep svoje saknje.

»Tukaj,« reče porogljivo in da Magdalini precej zamazano posetnico. »Gospod Durban naj vidi sam, sem li tujec ali ne.«

Nastop tujega moža je tako odločen, njegove male oči se tako hudobno svetijo izpod gostih trepalnic — nehote pogleda Magdalena posetnico. Tih vzklik začudenja ji splava z ust.

»Oho!« reče zaničljivo. »Zdi se, da vam to ime vzbuja spomine. Ste li norda gospa Durban? Menim — njegova druga žena?«

»Da.«

»Hm — bi li ne hoteli kaj zvedeti o njeovi prvi ženi?«

Magdalena se strese po vsem telesu. »Kdo — kdo ste, gospod?«

»Kdo sem?« Grenko se mož nasmeje. »Jaz sem Abdallah, oče Fatime Durban!«

Magdalena molči za nekaj trenutkov. Silno je presenečena. Potem mu prisrčno posudi roko.

»Dobro došli, gospod Abdallah! Kako bo veselilo mojega moža, da ste še med živimi, da niste bili umorjeni, da ni kriv vaše smrti!«

Abdallah se ne zmeni za ponujeno mu roko.

»Hm, kdo ve, gospa!... Moram govoriti z vašim možem — za vsako ceno!«

Hoče mimo Magdaline naprej proti stopnicam, ki vodijo v prvo nadstropje. Magdalena mu zastopi pot.

»Če mu imate kaj povedati, povejte preje meni!« reče prisiljeno mirno ter odpre vrata v mali sprejemni salon. Nerad sledi Sirec njenemu povabilu.

V dobri, četudi nekoliko tuje zvoneči angleščini pripoveduje Abdallah, kako je ljubil svojo hčer, da mu ni bila nobena žrtev zanjo prevelika, kako je mislil, da ji je z Rolf Durbanom preskrbel raj že na tej zemlji. Nato pripoveduje, da kot kristjan ni mogel umoriti trgovca s čajem, Essad Emira, kakor je velela skrivna mohamedanska zveza; kako so

ga potem ti krvoločni psi zaprli in mučili; kako so izkušali z raznovrstnimi mukami izsiliti iz njega oni del premoženja; ki je bil naložen v beirutski banki; kako je slednjič podkupil jetniškega paznika in ubežal ter preoblečen v berača hodil od kraja do kraja, da bi prišel v Damask in še enkrat videl svoje dete.

»Ker so mi bile znane turške razmere,« nadaljuje, »sem tretji del svojega premoženja naložil v beirutski banki in zapisal v svoji oporoki, da sme le oni dvigniti zneske iz naložene svote, ki pokaže list z mojim podpisom in tekočim datumom. Zanašal sem se na lakomnost mohamedancev, in nisem se varal. Davno že bi me bili spravili v večnost, če bi ne bili vedeli, da je potem denar zanje izgubljen. Dasiravno mi je moj zdravnik takrat, ko sem živel še v razkošju, dovoljeval le še nekaj mesecev življenja, sem vendar še danes živ, za kar se moram zahvaliti temu, da sem stradal po ječah, zlasti pa, da sem nehal kaditi opij. Srce se mi je vedno bolj krepilo, in ko sem zapustil ječo v Palmyri, sem bil tako krepak, da sem si upal peš napraviti pot v Damask. Hodil sem več tednov. Pa česa človek ne stori, da bi videl še enkrat svoje ljubljeno dete!«

Utrujen prekine stavec in briše z rdečevsilnatim robcem s tresočo se roko potne kapljice s čela.

»Ubogi mož!« zašepčejo Magdalene ustnice.

»Po večtedenskem mukepolnem potovanju sem slednjič do smrti truden, s krvavečimi nogami dospel v Damask,« nadaljuje Abdallah. »Nisem bil ne lačen, ne žejen! Hotel sem le videti svojo Fatimo in njeno srečo.«

(Dalje.)

Najboljša in najsigurnejša
prilika za štedenje:

Ljudska posojilnica

Ljubljana

Miklošičeva cesta štev. 6

(tik za frančiškansko cerkvijo)

sprejema hranilne vloge, in jih obrestuje po 4 1/4% brez kakega odbitka.

Radne ure od 8. zjutraj do 1. popoldne.

Glej inserat!

To in ono.

Tovarne za predelavanje bombaža. Največ tovarn za predelavanje bombaža je na Angleškem. Tam imajo 48 milijonov vreten, ki vsako leto predelajo več kakor tri milijone bal bombaža; od tega bombaža zraste 2,650.000 bal v Ameriki; od ostanka pa pride na Egipt 256.000 bal, na Indijo 62.000, Afriko 81.000 in ostalo na zahodno Indijo. Združene države imajo 28 milijonov vreten, Nemčija 10 milijonov, ki pa vsled vojske po večini mirujejo, ker ni blaga, da bi ga predelavali, Japonska ima 1,655.000 vreten. Pridelalo se je pred vojsko 16 milijonov in pol bal po 130 kg. Vendar ta ogromni pridelek bombaža in blaga iz bombaža ni zadostoval za svetovni trg.

Naravni zakladi. Na leto se pridobi na celem svetu: zlata za 3 milijarde kron, železa približno za 6 milijard kron, premoška pa za 13 milijard in pol kron.

Najdragocenejša kokoš na svetu. Najdragocenejša kokoš na svetu je bela čudovita kokoš »Lady Eglantine«, ki se je izlegla dne 15. aprila 1914 na nekem posestvu v deželi Maryland, ki je ena izmed mnogih držav, iz

katerih so sestavljene Združene države. Ta kokoš je v nesenu jajec dosegla svetovni rekord, ko je v enem letu iznesla 314 jajec. »Lady Eglantine« je vsled tega postala v krogih perotinarjev svetovnoznana in ogromne svote so ponujali svetovnemu lastniku za prepuščitev čudovite kokoši. Pri zadnji perotinarski razstavi v Newyorku je doživela »Lady Eglantine« slavo, ki jo more doživeti le kaka slavna gledališka pevka. V Filadelfiji so perotinarji njej na čast pridelili veliko pojedino, pri kateri so proizvajali posebna nalašč v ta namen odbrana glasbena dela. Naslednji dan je spremlil kokoš na postajo cel oddelek stražnikov na motornih kolesih. V Newyork se je peljala v posebnem vagonu. Ob prihodu v Newyork je bila postaja prenapolnjena radovednih ljudi in fotografov za kino, in v avtomobilu so prepeljali srečno kokoš v razstavo, kjer so jo sprejeli kot častnega gosta. Nič manj srečen kakor »Lady Eglantine« je pa njen lastnik, ki zahteva za eno samo jajce te kokoši 150 K in jih tudi res dobi.

Kakšno starost dosežejo živali in rastline? To vprašanje je v vseh časih vzbujalo veliko zanimanje. Vendar so mnogi podatki iz starejših časov o bajno starih živalih in drevesih pač le bajke. Na podlagi zanesljivih opazovanj se je dognalo, da zajci žive do 10 let, potem pa vsled ostarelosti poginejo, pes živi do 15 let, prečič 20, konj redko čez 30, govedo 25 do 30, kamela pa 100 in sion celo 200 let. Med ptici dosežejo najvišjo starost papige. Da učakajo krokerari prav visoko starost, je znano. Če pa res žive do 200 let, kakor mnogi trdijo, ni gotovo. Med vodnimi živalimi najdemo tudi zelo priletne zastopnike. Želve dosežejo 80 do 100 let. Zanesljiva opazovanja so pokazala, da žive krapi do 180 let. Ako se odpelje voda iz kakega starega ribnika, pridejo na dan ti z mahom obrastli junaki, njihova teža priča o visoki starosti. To pa ne velja samo za lenega krapa. Tudi ščuke dosežejo lahko prav lepo starost, kar se da sklepati tudi iz njihove velikosti. V Bodsenskem jezeru so leta 1497. ujeli ščuko, ki je tehtala 350 funtov. Prešiča s toliko težo je vesel vsak kmet! Ta ščuka je imela obroč z napisom: »Jaz sem riba, ki jo je pred vsemi drugimi vladar sveta Friderik II. dne 5. oktobra 1230. leta lastnoročno izpustil v jezero.« Tolsta riba naj bi po teh podatkih dosegla starost 267 let.

Se veliko višjo starost pa dosežejo rastline. Po računih rastlinoslovca De Kandol-a je verjetno, da doseže mecesen starost 500 let, cedra 800, lipa 1100 in hrast 1500 let. To seveda je le račun. Znani so pa na Angleškem hrasti ki stoji še danes in ki se omenjajo že leta 1066. Slavna Soma-cipresa v Lombardiji, ki je 40 metrov visoka in ima 7 metrov in pol v obsegu, je menda stala že ob Kristusovem rojstvu. Leta 1824. so v Ardenih (gorovje, ki sega iz severovzhodne Francoske preko Belgije v Nemčijo) posekali prastar hrast, v čigar otlji notranjščini so dobili glinast lonec s samnitskimi novci iz časa okoli 300 let pred Kristusom. Ponojnoma zanesljiva la poročila seveda niso. Gotovo pa je že 1000 let stara vrtnica pri stolni cerkvi v Hildeshcimnu na Nemškem, ki je visoka 8 metrov in se razprostira v širino 10 metrov.

Za razvedrilo.

Preveč zablevanega. Najemnik, ko ogleduje podstrešno sobo: »Ampak, slišite, gospodar, v to sobo pa teče, kadar dežuje.« Gospodar jezno: »Kaj vam na misel ne pride? Ali mislite, da vam za teh par grošev najemnine kupim še svilen dežnik po vrhu?«

Dobro je pozna. Žena: »Torej, gospod doktor, kako je z mojim možem?« Zdravnik: »Sedaj potrebuje predvsem mira. In v ta namen sem zapisal kot recept nekaj uspavalnih opijevih praškov.« »Kdaj pa naj mu jih dam?« vpraša skrbna žena. »Njemu? To je za vas, gospa,« odgovori modri zdravnik.

Zato. Tujec ogleduje dunajsko mesto. Prijatelj mu razkazuje in pojasnjuje razne znamenitosti. Ko prideta pred parlament, pred katerim stoji veličasten vodnjak z velikanskim kipom, vpraša tujec: »Kaj pa ta kip pome-

nja?» »To je Palada Atena, grška boginja pameti.« »A zato stoji z unaj parlamenta!«

Adam in Eva. Bratec, ki je pojedel že svoje jabolko, reče sestrici: »Dajva se igrati Adama in Evo.« »Adama in Evo — kako to misliš?« Bratec: »Ti me boš zapeljevala, da bi s udel tvoje jabolko, in jaz bi se skušnjavam udal.«

Povračila za po vojni oškodovane.

Glede prošenj, da bi se odstranile žične ovire in kamenje, ki leži od cestnih zgradb po travnikih in njivah, in popravila škoda, ki so jo povzročile zgradbe vojnih železnic, je zaradi enotnega postopanja v takih zadevah c. in kr. vojaško poveljstvo v Gradcu prijavilo sledeče:

Po še ne popravljenih bojiščih, posebno v višjih legah, ki jih je brž po vojnih operacijah zapadel sneg, leži še jako veliko dragocenega blaga, katero rešiti je prvo najnujnejše delo. Bojišča sama niso še popolnoma natančno pregledana, tudi to delo je zelo nujno z ozirom na zdravstvo. Daleč naokoli leže še razpočni izstrelki in raznesila, ki jih je tudi treba čimprej potrebiti, da se prepreči nadaljna nevarnost pri hoji po prejšnjih bojiščih.

Za vsa ta dela je zlasti, dokler ne bo vojna končana, le malo delavcev in voz na razpolago, in se bodo kraji, ki niso bili neposredno bojno ozemlje, mogli pospraviti šele v poznejšem še ne znanem času s pomočjo vojaških delavcev. Zato glede odpomoči ljudstvo tem ložje sodeluje, ker nikakršni nevarni razpočni predmeti ne ovirajo dela. Povračila za reči, ki niso potrebne za vojno upravo in se prepuste prebivalstvu, se doženejo in ugotove vselej v kraju samem.

Osebe, ki so imele škodo, naj se vedo obrnejo do prvega bližnjega vojaškega postajnega poveljstva, ki bo prošnje, ako jim ne more samo ugoditi, dalje poslalo. Naravnost vojaškemu poveljstvu oddane prve prošnje ne bi pospešile zadeve, ker je pač treba krajevno vojaško oblast seznaniti z zadevo, oziroma jo vprašati. Glede zahtevane odškodnine je pomniti, da gre za popravo vojne škode, in da ni mogoče razločevati, so li povzročila škodo lastna ali sovražnikova dejanja, oziroma lastni ali sovražnikov ogenj. Pojma vojne škode ni tolmáčiti v tem smislu, kakor škodo v mirnih časih, ki jo vojaštvo (n. pr. pri manevrih) prizadene civilnemu blagu in jo mora vojaštvo brezpogojno povrniti. Zaradi opustitve in zaravnave cestnih prog naj samoupravne in državne oblasti takoj sporoče z eventualnim vprašanjem ali v dotični prošnji, če nameravajo prevzeti kake poti, ceste in njih objekte, mostove ali ne. Na ta način je opozoriti občine in druge interesente s pripombo, da se je v vseh takih zadevah najprej obrniti do krajevnih vojaških oblasti.

LISTNICA UREDNISTVA.

Odgovore na razna vprašanja prinesemo prihodnje.

Spanje noče priti, ako nas mučijo bolečine, ako trpimo na preveliki nervoznosti, ako pričnejo vse rane zopet boleti in pri raznem boleznem trpljenju. Za take slučaje opozarjamo zopet na Fellerjev, bolečine odpravljajoči, žive pomirjajoči rastlinski esenčni fluid z zn. »Elsa-fluid«. To izborno domače sredstvo učinkuje pri bolečinah

razne vrste izredno blagodejno, pomiri živce in prinaša zaželjeno spanje. Mnogo čez 100.000 zahvalnih pisem in veliko zdravniških priporočil potrjuje visoko vrednost tega dobrega domačega sredstva. 12 steklene stane povsod samo 14 K 32 v franko. Edino pristne od lekarnarja E. V. Feller, Stubica, Elsa-trg št. 16 (Hrvatsko). Istotam se lahko naroče Fellerjeva, milo odvajalne Rhabarbara-kroglice z zn. »Elsa-kroglice. One so najprijetnejše odvajalno sredstvo sigurnega, neškodljivega učinka in imajo prednost pred drastičnimi, črevesju škodljivimi odvajalnimi sredstvi. 6 skatljic stane franko 7 K 37 v. Obe domači sredstvi naj bi bili vedno v hiši. Koliko jih ihti od bolečin, ki jim jih povzročajo kurja očesa, vzamejo nož, ki je v takih slučajih že mnogokrat napravil nesrečo. Takim čitateljem bi bilo lahko z malim denarjem in hitro pomagati, ako bi naročili za 1 in 2 K Fellerjevega uničevalca kurjih oces. (ef)

SKRIVALNICA.

Kje je kuharica?

LOTERIJSKE ŠTEVILKE.

Dunaj, 1. jun. 76, 20, 27, 83, 48.
Trst, 29. maja. 2, 58, 31, 79, 32.
Gradec, 5. junija: 67. 88. 12. 17. 54.
Linc, 8. junija: 37. 52. 38. 73. 58.

Nad 1,000.000 v rabil!

Ročno šilo je praktično orodje za vsakogar za sivanje usnjenih predmetov, jermenov, vrc, jador, opram, mehov, plah, čevljev. — Razprodajalec popust. Cena kmp. šila K 6.— povznetni stroški posebej. Izvoz žebeljev, varovalcev podplatov iz kovine in usnja, podvle, celul. trakov za čevlje, čevlj. amole, okov za podplate in vojnih podplatov. P. E. Lachmann, Dunaj IX, Moser-gasse 3, odd. 182.

Kuverte s firmo, pisma, račune itd.

izvršuje natančno po naročilu

Katoliška tiskarna v Ljubljani.

!! Agitirajte za „Domol uba“ !!

Kupim večjo hišo

z majhnim posevkom na Dolenjskem, Belokranjskem ali štajerskem proti dobremu plačilu. — Posredovalec visoko nagrado. — Poudarjeno na upravo »Domoljuba« pod števil. 1994.

Trgovci, drožisti, konsumna društva, aprovizacije, zahtevajte cenik o raznih

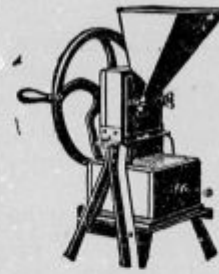
živilih

kakor tudi raznem drugem konsumnem blagu pri trgovski agenturi

J. STRECKER, VOLŠPERG, KOROŠKO.

Najboljša posredovalnica, nikaka mešetarska trgovina, direktna dobava od producentov ali velikih eksportnih trgovin. — Izborno delujoče podjetje, realna potrežba.

Najboljši ročni mlini

za drobljenje in fino mletje vseh vrst žita. Enostavna, skalo trpežna izvirštev, skoro neporušni, z izmenjajočimi kolesi iz trde kovine. Cene brez podstavka z zavojnico: z obojnimi kolesom v teži okoli 12 kg 120 K. z ročico v teži okoli 7 kg 100 K. Odpošilja se z Dunaja proti predplačilu ali po povzetju. Dobe se takoj pri: E. Wolfsohn, Dunaj II, Obermüllerstraße št. 17. Zastopniki se iščejo.

Barve za blago

vseh vrst za nadrobno prodajo. : 1 zavoj 80 vin. Pri odjemu: 100 zavojev K 40.—; 150 zav. K 38.—; 300 zavojev K 36.—; 1000 zavojev K 34.— za 100 zavojev. — Prvovrsten izdelek. Boljše kot vse doslej v prometu se nahajajoče barve za obleke. — Razpošilja franko po povzetju

I. V. HAJDAŠ, BEDEKOVŠČINA, Hrvaško.

Izplaknitev grla s Fellerjevim bolečine tolažečim raztopilnim rastlinskim esenčnim fluidom z zn.

ELSA-FLUID

olajša dihanje

12 steklenic franko 14 K 32 vin. Lekarnar E. V. Feller, Stubica, Elsa-trg št. 16 (Hrvatsko). Čez 100.000 zahvalnih pisem.

Barve za sukno

v zavitkih v vseh vrstah barv z uporabnim navodilom za barvanje vseh vrst sukna, svile in tkanine ponudi tvrdka HOLY & Co., trgovina z materijalnim blagom na debelo, PRAGA, Karolinin dol, Kralovska tř. 11.

Naši originalni ročni drobilni mlini

s predrobinikom, z regulacijo za fino mletje in grobo drobljenje vsakega sadča z izmenjivimi specijalno trjevnimi stanovitnimi mlevnimi ploščami, prekašajo vse druge izdatke. — Za vsak mlin se jamč.

Model I s zamahnjakom, poprijemalcem lijem in ročico, zmelje na uro okoli 25 kg K 100.—

Model II s polžem (namesto poprijemalca) lijem in ročico, zmelje na uro okoli 20 kg K 120.—

Model III s ročnim zamahnjakom bres polža, zmelje na uro okoli 15 kg K 95.—

Poštne prosto ako se pošlje denar naprej (pri povzetju se uvrščena poština) po-
šilja razpečevalnica kmetijskih strojev.

GUSTAV TINTNER, Dunaj III., Neullinggasse 26/L. Zastopniki se iščejo.

Preklc.

Podpisani: Marija Cibašek iz Duplice št. 6 in Marija Brojan iz Šmarce št. 38 tem potom preklcujeva neresnične govorice o Jerneju Jereb iz Šmarce št. 6, s katerimi sva mu delali krivico, in se mu lepo zahvaljujeva, da nama je odpustil in od tožbe odstopil. — Šmarca, dne 20. maja 1918.

Mana Cibašek, Duplica št. 6.
Marijana Brojan, Šmarca št. 38.

1968

Mlatilnice, pepeljni, slamoreznice,

čistilniki, sadni mlini, vinske in sadne stiskalnice, čistilne mlatilnice ter drugi poljedelski stroji se lahko naročajo ter vzorec ogleda pri

FRANC HITTI

Ljubljana, Martinova cesta 2.

Avtomatična past

za podgane K 7 50, za miši K 5 30, love brez nadzorstva do 40 živali v eni noči, ne zapuste nikake sledi in se same zopet nastavijo. Past za ščurke „Rapid“ vjame na tišoče ščurkov v eni noči, po K 8 80. Izborno delujoči lovilec za muhe „Nova“ komad K 5 20. Povsod najboljši uspehi. Mnogo zahvalnic. Pošilja se po povzetju ali proti predplačilu. Poština 90 v. Izvoz. tvrd. Tintner, Dunaj III., Neulinggasse 26-L.

NA PRODAJ SO

Mali prešički

7—12 tednov stari; cena po dogovoru pri lastnici

Joan Zihnerl

Suha št. 27, pošta Škofja Loka. 1785

Namizni mlini za drobljenje

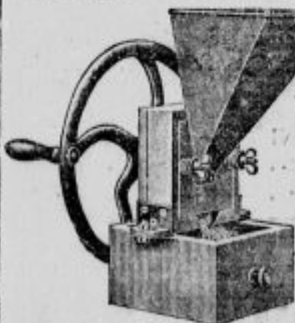
in mletev vseh vrst žita primerni, se dobé za ceno 57 kron pri tvrdki

ADOLF OPPENHEIM, MORAV. OSTROVA,
Brückengasse 13. 1711

Srbečico, lišaje

odstrani prav naglo dr. Flesch-a izvir, zakonito zajamčeno „Skaboform“ mazilo“. Popolnoma brez duha, ne maže. Poskusni lonček K 2 30 veliki K 4— porcija za rodbino K 11—. Zaloga za Ljubljano in okolico: Lekarna pri zlatem zelenu, Ljubljana, Marijin trg. 1520
Pazite na varstveno znamko „Skaboform“!

Ročni mlin za žito!

Moj izvirni ročni mlin za žito je izboron za debele in fine mletev vsakovrstnega žita, je priprasto pa trpežno izvršeno in izmenjavajo, mlevni mi ploščami iz trdega materiala in skoro neporušen tudi pri največji porabi. Neobhodno potreben za vsako gospodinjstvo. Model 4 k vrtilom za mali obrat, teža 7 kg K 100—. Model 5 s gonilnim kolesom za večji obrat okoli 12 kg

K 120—. Razpošilja z Dunaja proti predplačilu zneška glavno zastopstvo **MAX BOHNEL,**
Dunaj IV. Margaretenstr. 27.

NADOMESTILO MILA

za pranje perila, izborno peneče in prekaša vse doslej v prometu se nahajajoče izdelke. 1 zavoj t. j. 5 kg K 12.—, 1 zavoj z 10 kg K 23.—
Preprodajalci dobe popust pri naročbi celega zaboja z 250 kosi. Belo mineralno milo za čiščenje rok in finejšega perila, 1 zavoj 32 kosov K 14.—
Nadomestek za toaletno milo v raznih barvah, lepo dišeč, 1 zavoj 32 kosov K 18.— Toaletno milo s finim vonjem, roza barve, 1 zavoj 24 vel. kosov K 18.— Razpošilja po povzetju. Pri večjem naročilu naj se pošlje polovica zneska naprej. Najmanj se more naročiti en zavoj vsake vrste.
M. JONKER-ja izvozno podjetje v Zagrebu št. 1.
Petrijnska ulica 3., III., telefon 23-27.

Nihče

naj ne zamudi preskrbeti si, dokler je še v zalogi,

barvo

s katero si lahko vsak barva platneno, volneno, svilenlo blago in tudi sam prebarva staro obleko.

Dobijo se sledeče vrste barve: črna, modra (plava), rujava, siva, rdeča, zelena in lila v zavitekih še po 60 vin. pri tvrdki

Karl Loibner, Celje

»pri zvoncu«

Za eno žensko obleko je treba najmanj 7 zavitev barve, za eno žensko bluzo najmanj 3 zavitke, za en predpasnik najmanj 2 zavitke barve.

Izvršujejo se tudi poštna naročila. Vsakemu naročilu se priloži slovensko navodilo. 1814

Doge

za sode in pode iz hrastovega lesa

dobro suhe, za okoli 3 hl močne sode

želimo kupiti

v večjih množinah. — Ponudbe v nemščini se prosijo na tvrdko:

Gebrüder Reisch Kufstein.

Zavarovanje na VIII. vojno posojilo.

C. kr. avstrijski zaklad za vdove in sirote (Zavarovalni oddelok)

deželna poslovavnica v Ljubljani
Frančevo nabrežje 1

sprejema

zavarovanja na VIII. vojno posojilo

pod najugodnejšimi pogoji.

Tako zavarovanje olajša vsakomur zajetje VIII. vojnega posojila z malimi delnimi vplačili v daljši ali krajši dobi. Premije se morejo plačati tudi z vojnim posojilom osme in prejšnjih izdanj.

Pojasnila dajejo naše okrajne poslovavnice v Črnomlju, Kamniku, Kočevju, Kranju, Krškem, Litiji, Ljubljani (Frančevo nabrežje 1/1), Logatcu, Postojni, Radovljici in Rudolfovem in naši pooblaščenči zastopniki. 1915

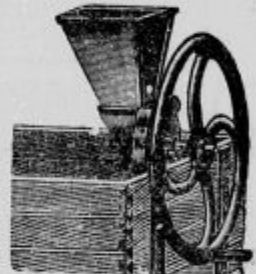
Poljedelski stroji in orodje.

Ročni mlini za zdrob in moko!

Cena: 1. vrsta 155 K

2. vrsta 115 K

Teža: približno 15 kg

Znamka „Davor“

Mlin se razpošilja opremljen z zamahnim kolesom in lakiranim vsipalnikom. Cena je mlinu, in sicer najboljše vrste 155 K, mlin nekoliko manj trpežne vrste 115 K brez odbitka v tovarni. Zavijanje in poštnina račun se še

separatno za lastno ceno. Mlin prve vrste je izdelan iz najboljšega, trdega materiala in se za kvaliteto, da naročnik prejme nepokvarjen mlin, jamči. Moj ročni mlin izmelje najfinješo moko! — Stroj se naroča pri tvrdki

1048

D. STUCIN,

Dunaj, XVIII. okraj, Höhnegasse št. 4.

Dopisuje se slovensko

Ustanovljeno l. 1893.

Vzajemno podporne društvo v Ljubljani

registrovana zadruga z omejenim jamstvom.

Dovoljuje članom posojila proti poroštvu, zastavi življenjskih polic, posestva, vrednostnih papirjev ali proti zaznambi na službene prejemke.

Vračajo se posojila v 7 1/2, 15 ali 22 1/2 letih v odsekih ali pa v poljubnih dogovorjenih obrokih.

Kdor želi posojila, naj se obrne na pisarno v Ljubljani, Kongresni trg št. 19, ki daje vsa potrebna pojasnila.

Društveno lastno premoženje znaša koncem leta 1915 519.848/40 kron.

Zadruga sprejema tudi hranilne vloge in jih obrestuje po 4 1/4 %

Deležnikov je bilo koncem leta 1915 1924 s 15.615 deleži, ki reprezentujejo jamstvene glavnice za 6.089.850 kron.

Dobri brivski in jasestrižni aparati

1. a. Britev iz srebro-jekla K 350, 4. 5. varnostni brivski aparati, poniki K 3. 5. zn. „Perfekt“ s 6 rezili K 16; 20. dvorez. rez. rezila tucat K 5. a. Lalasestrižn. K 11. 12.

Zamena dovoljena ali denar nazaj. Pošilja popovzetju ali predplačilu, in kr. dvorni založ. **JAN KONRAD**, izvoznik tvrdila, Brüx št. 1751, Češko. 112

Srbež lišaji, garje, pege in druge kožne bolezni odstrani naglo in sigurno **Paratol**-domače mazilo. Ne maže, je popolnoma brez duha, torej se more rabiti tudi čez dan. Velik lonček K 3.50, dvojno-velik lonček K 6.—. Dalje **Paratol**-posipalni prašek, ki varuje najbolj občutljivo kožo. 1 škatlja K 2.50.

Ohoje se dobiva po povzetju ali predplačilu pri tvrdki **Lekarja M. Kleina** Paratol-Werke, Budapest VII-10. Rózea ut. 21.

Krmila manjka!

Zato se uporabljajo nadomestna sredstva za krmila. Da to krmo živina, perutnina dobro prebavi in popolnoma izkoristi, naj se primeša 2 krat na teden krmil, ena pest polna „**Mastin**“ to je dr. pl. Trnkóczy-a redilni prašek.

„**Mastin**“ Paket velja 2 K. 5 paketov 12 K. poštne prosto. 5 paketov zadostuje za 3 mesece za enega vola, kravo, ali prašiča, da se zreži.

Glavna založba:

Iekarna Trnkóczy

zraven rotovža v Ljubljani.

Mastin je bil odlikovan z najvišjimi kolajnamimi na razstavah: na Dunaju, v Parizu, Londonu in Rimu.

Na tisoče kmetovalcev hvall in rabi „**Mastin**“.

Gospodje, ki se hočete marljivo baviti z razpečavanjem dobro idočih in zelo rabljenih konzumskih predmetov, naj pošljete svoje naslove na kemično tovarno **Hugon Pollak**, Kralj. Vinogradi, Jungmannova cesta 33; tovarn. telefon 5455; pisarn. telefon 5495.

Dr. Ant. Breclj

primarij javne bolnice U. B. v Gorici
biva in sprejema zopet

v Gorici

ulica Barzellini št. 6

(začetek Korsa)

od 10. do 12. ure

Cudovito šilo za šivanje le K 4.90

Naše cudovito ročno šilo za šivanje šiva tako naglo prešiva vboče kot šivalni stroj. — Največja iznajdba, s katero more vsak sam krpati in šivati usnje, raztrgane čevlje, konjsko orodje, kožuhovino, preproge, pogrnjala za vozove, šotore, klobučevino, plašče za kolesa, vreče, platno in vsako drago močno blago. Dobrota za rokodelce, kmele in vojake. Neobhodno potrebno za vsakogar. Trdna konstrukcija, zelo lahka uporaba. Jamstvo za poročnost. Mnogo pohvalnih pismen. Cena kompl. šila s suknjem in 4 raznimi šivkami in porabnim navodilom K 4.90, 3 koski K 13.50, 5 kosov K 22.—. Pošilja po povzetju, ima boljše proti pred plačilo. 124

M. Svoboda, Duna, III/2, Hiesgasse 13-404.

Vsakovrstna domača semena,

suhe gobe, prazne vreče in druge pridelke

kupuje trgovina s semeni

— PETER LASSNIKA NASL. —

SEVER & KOMP., Ljubljana, Marijin trg.

Miši - podgane - enice - ščurki

Izdelovanje in razpošiljatev preizkuš. radikalno učinkujočega uničevaln. sredstva, za katero dohajajo vsak dan zahvalna pisma. Za podgane in miši K 5.—; za ščurke K 4.50; tinktura za stenice K 2.—; uničevalec moljev K 2.—; prašek proti mrčesom K 1.50 in K 3.—; sem spadajoči razprševalec K 1.20; tinktura proti ušem pri ljudeh K 1.20; mazilo za uši pri živini K 1.50; prašek za uši v obleki in perilu K 2.—; tinktura za bolhe pri pseih K 1.20; tinktura proti mrčesu na sadju in zelenjavi (uničev. rastlin) K 3.—. — Pošilja po povzetju Zavod za pokončavanje mrčesa

M. Jünker, Zagreb 1, Petrinjska ulica 3.

Kranjska deželna podružnica

n. a. deželne življenjske in rentne nezgodne in jamstvene zavarovalnice

v Ljubljani, Marije Terezije cesta 12/II

sprejema zavarovanje na doživetje in smrt, združeno tud z vojnim riziko, otroških dot, rentna in ljudska nezgodna in jamstvena zavarovanja.

Javen zavod. Absolutna varnost. Nizke premije.

Najugodnejši pogoji za vojno zavarovanje.

Zavod temelji na vzajemnosti. — Prospekti zastoj in poštine prosto. Spособni zastopniki se sprejemajo na najugodnejših pogojih 1837

Ljudska posojilnica

reg. zadruga z neom. zavezo v Ljubljani

sprejema prijave na

osmo 5 $\frac{1}{2}$ % avstrijsko vojno posojilo

po objavljenih pogojih, tako da stane nominalnih K 100.—:

I. davka proste 5 $\frac{1}{2}$ % amortizacijsko državno posojilo K 91.54.

II. davka proste 5 $\frac{1}{2}$ % dne 1. septembra 1923 odpovedljive državne zakladnice K 95.50.

Lastniki osmega vojnega posojila bodo imeli prednost pred vsemi drugimi pri nakupu predmetov, ki jih bo vojna uprava koncem vojne prodala. Plačalo se bo s tem vojnim posojilom po podpisni cen.

Vrednostni papirji avstrijskega vojnega posojila se sprejmejo v brezplačno shrambo in upravo.

Dobro „IKO“ uro

vsak občuduje in zaželi, kajti ona je mojstersko delo urarske umetnosti!

Razpošilja se po povzetju. Neugajajoče zamenjam.

Kovinate ure . . . po K 24— 26— 32— 40— 60— 100—

Srebrne ure . . . po K 70— 90— 100— 120— 200—

Kovinate verižice po K 2— 3— 4— 6— 10—

Usnjate verižice . po K 1.60 2.80 4.80

➔ Zlatnina in srebrnina v bogati izbori! ➔

Velika izbira ur, verižic, prstanov, lepotičja, daril itd. v velikem krasnem ceniku, katerega zahtevajte.

Lastna znamka „IKO“ svetovnoznana. — Lastna protokolirana tovarna ur v Švici.

Svetovna razpošiljalnica

H. Suttner samo v Ljubljani št. 1

Svetovnoznana radi razpošiljanja dobrih ur.

Nobene podružnice.

